

Upravištv.: Ljubljana, Knafljeva
ulica 6. — Telefon št. 3122, 3123,
3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Gosposka ulica
št. 11. — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica
št. 2. — Telefon št. 190.
Podružnica Jesenice: Pri kolodvoru
št. 100.
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska
cesta št. 42.
Podružnica Trbovlje: v hiši dr. Baum-
gartnerja.

JUTRO

Ponedeljska izdaja

Uredništvo:

Ljubljana: Knafljeva ulica 6. Telefon
št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.
Ponedeljska izdaja »Jutra« izhaja
vsak ponedeljek zjutraj. — Na-
roča se posebej in velja po pošti
prejemana Din 4., po razpisal-
nih dostavljena Din 5. mesečno
Maribor: Gosposka ulica 11. Telefon
št. 2440.

Celje: Strossmayerjeva ul. 1. Tel. 65.
Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po
tarifu.

Ofenziva proti vstašem v grški Makedoniji

V Makedoniji potiskajo vladne čete pod vodstvom generala Kondilisa vstaše proti Seresu, čegar padec se napoveduje za danes

Solun, 10. marca. r. Včeraj dopoldne je s posebnim vlakom, ki je vozil s seboj tudi avtomobile, odpotoval na fronto proti Demir-Hisarju vojni minister general Kondilis. S istim vlakom so odpotovali tudi vsi oficirji njegovega štaba. Prebivalstvo je Kondilisa pri odhodu živahno pozdravljalo. Kondilis je izjavil novinarjem, da odhaja na fronto, ker je mnenja, da bo mogel zaradi zboljšanja vremena prirediti večjo ofenzivo proti upornikom.

Pri sprejemu je bilo novinarjem tudi objavljeno, da je ena izmed uporniških ladij streljala na mesto Čajezi, ki je 50 km oddaljeno južno od Soluna, na obali stare Grčije v okrožju Larisse, ne daleč od železniške proge Solun — Atene.

Trdijo, da se pri polotoku Kasandri pod Solunom nahaja še druga uporniška ladja. Za Solun sam ni z morja nobene nevarnosti od izkrcanja vstašev, ker je mesto zavarovano s težkimi obalnimi topovi na Karaburunu in s podmorskimi minami v zalivu.

Po večerajšnjih vesteh so se že pred tremi dnevi v Orlanskem zalivu pri mestu Stavrosu izkrcali rezervisti s Kreta pod zaščito uporniških vojni ladij. Zavzete tega mesta se smatra kot zelo važno, ker vodi od tu cesta in železniška proga v Solun. — General Kondilis je izjavil, da so njegovi ljudje ujeli brezlični razgovor vstašev, iz katerega je razvidno, da so vstaške čete v razsulu zaradi nezadostne prehrane.

Iz Soluna so bili proti Stavrosu poslani močni vojaški oddelki. Vojaški krogi podarjajo, da je to sporedna fronta, na kateri ni večjih vstaških sil in da general Kondilis niti ne misli na možnost, da bi mogli Krečani podvzeti s te postojanke kako večjo akcijo. Se manj so vladni krogi vnemirjeni nad dejstvom, da so skoro vsi otoki v Egejskem morju v rokah vstašev. Po izjavi oficijelnih krogov to vladi ne povzroča skrbi, pač pa Makedonija in Tracija, kjer se nahajajo kompaktne in dobro oborožene množice upornikov.

Ze v početku vstaje je bilo objavljeno iz Aten, da uporniške vojske nimajo zadosti municije, da pa so vstaške čete v vzhodni Makedoniji in Traciji preskrbljene z zadostnimi količinami orožja in municije. Znano je dejstvo, da so bila zaradi bližine meje vojaška skladišča v Makedoniji in Traciji odlično oskrbljena in da morejo vstasi iz njih oborožiti ter preskrbeti z municijo tudi večje kontingente, kakor pa jih imajo sedaj. Na kopnem so torej vstasi preskrbljene z orožjem in municijo. Nasprotno revolucionarnemu brodivju po oficijelni trditvah ni uspelo, da bi si iz arzenala Nevstakosa pri Salaminu preskrbelo večje količine topovske municije.

Pričetek ofenzive

Atene, 10. marca. b. Vladne čete so pod poveljstvom generala Kondilisa v zgodnjih jutranjih urah pričele ofenzivo proti upornikom v Makedoniji. Preden se je pričela ta akcija, je približno 30 vladnih letal bombardirala postojanke upornikov. Ofenziva se je pričela istočasno na vsej fronti. Po kasnejših vesteh prodirajo vladne čete naglo. Uporniki doslej niso nudili posebnega odpora ter so se pričeli umikati proti Seresu. Pričakujejo, da bodo vladne čete še to noč zavzele to mesto.

Atene, 10. marca. AA. Vrhovno poveljništvo v Makedoniji je sredi izdalo uradno poročilo, da se je vreme zboljšalo in da so letala in topovi včeraj ves dan obstreljevali vstaše. Opazovalci so ugotovili, da sta z vladala med nasprotnimi četami hud neraz in splošna zmeda. Vladne čete pripravljajo z vsemi sredstvi ofenzivo. Most na Strumi je popravljen. Vladne čete bodo v najkrajšem času strle upornike v Makedoniji in Traciji. Uporniki so zapustili več svojih postojank. General Kondilis je nadalje poročal ministrskemu predsedniku Tsaldarisu, da je 24 letal bombardirala odsek na Strumi in pristanišče v Kavali, kjer so vrgli 40 bomb. Voja ladj »Psara« je pobegnila iz pristanišča, čim so se pokazala letala.

Po naknadnih poročilih in v zvezi s snotnjim uradnim komunikacijem vrhovnega poveljništva v Makedoniji so tu splošno prepričani, da uporniki po večerajšnjem letalskem in topovskem obstreljevanju s strani rednih čet ne bodo več nudili resnega odpora.

Topovski boji

Sofija, 10. marca. AA. Po došlih vesteh so bile hude topovske borbe okrog Demir Hisarja. Vladna letala so upornike na tem odseku ponovno bombardirala.

„Georgios Averov“ poškodovan

Atene, 10. marca. AA. Uradno poročajo, da je vladno letalo izsledilo križarko »Georgios Averov« in jo vnovič bombardiralo. Bombe so križarko poškodovale.

Pariz, 10. marca. AA. »Journal« je dobil iz Londona vest, da so se tudi druge grške podmornice pridružile upornikom. Vest še ni potrjena.

Vstasi zaprli mejo ob Bolgariji

Sofija, 10. marca. g. Grški uporniki so mejo proti Bolgariji, ki je skoro popolno-

ma v njihovih rokah, zaprli za inozemce, grški državljani pa morejo brez ovir potovati v inozemstvo ali pa domov.

Izjava bolgarskega poslanika v Atenah

Atene, 10. marca. AA. List »Estia« ve-ruje v končno zmago vladnega tabora in objavlja podrobna poročila o živahnem delovanju mednarodnih diplomatskih krogov. Predsednik vlade Tsaldaris sprejema neprestano zastopnike velikih sil, zlasti pa zastopnike balkanskih držav, ki so izrazili željo, naj bi se v Grčijo čimprej vrnile normalne razmere. Bolgarski poslanik Nejkov je izjavil Tsaldarisu, da je bolgarska vlada odredila na grški meji samo var-

nostne ukrepe. Bolgarska vlada hoče preprečiti, da bi oboroženi uporniki prestopili na bolgarsko ozemlje.

Glede večerajšnjega koraka bolgarske vlade pri Društvu narodov so grški uradni krogi mnenja, da so vse evropske vlade priznale grški vladi prizadevanje za zadržitev državljsanske vojne in odstranitev nevarnosti zapletljivosti na Balkanskem polotoku.

V atenskih diplomatskih krogih trdijo, da dela grška vlada z vzpostavitvijo reda v državi obenem tudi za pomirjenje Balkana. Za to njeno delo kaže vsa evropska javnost veliko zanimanje. V tem pogledu vlada med grško vlado in med evropskimi in balkanskimi vladami popolno in iskreno soglasje.

Balkanski mir ni ogrožen

Venizelosova revolucija je notranja zadeva Grčije, v katero se ne sme nihče vmešavati

Pariz, 10. marca. d. »Temps« se ponovno bavi v svojem uvodniku z mednarodnimi posledicami vstaje v Grčiji in pravi med drugim:

Položaj na Balkanu povzroča še nadalje skrb mednarodnim krogom. Povsod po Evropi se širijo najbolj senzacionalne vesti. Ker so se veliki pretresi v Evropi pred vstopno vojno skoro vedno dogajali po nemirih na Balkanu, se mnogi zaradi sedanjih dogodkov radi vdaajo bojzorni pred najhujšim. Položaj zahteva nasprotno razsodnost in hladnokrvnost. Ni treba, da bi nervoznost še bolj povečevala vznemirjenje, v katerem živi Evropa. Za sedaj ne gre za ničesar drugega kakor za notranjo krizo in spopad med zakonito vlado Tsaldarisa v Atenah ter revolucionarno vlado Venizelosa na Kreti.

»Temps« ponavlja svojo trditve, da je vstaja čisto notranja zadeva Grčije, v katero se ne sme nihče vmešavati. Obenem poudarja, da italijanski poslanik v Atenah oficijelno protestira proti glasovom, po katerih naj bi imela Italija zveze z Venizelosom, končno pa navaja tudi demanti predsednika bolgarske vlade generala Zlateva, po katerem ni Bolgarija mobilizirala nobenega vojaštva in po kateri ne bi mogel bolgarski narod ničesar pričakovati od kakšne pustolovščine, ker bi vsaka kršitev grške meje avtomatsko povzročila uporabo Balkanskega pakta ter dvignila njegove podpisnike proti napadalcu.

Listi v splošnem pozdravljajo vest, da je bolgarska vlada umaknila svojo spomenico, ki jo je predložila Društvu narodov z izjavo, da je z dobljenimi pojasnili zadovoljna. Kljub temu opozarjajo, da bi neradne razmere v Grčiji utegnile vendarle izzvati mednarodne težkoče.

»Journal« se boji, da bi mogla vojaška oslabeitev Grčije v zvezi z najnovejšimi dogodki obnoviti razna nerešena vprašanja, kakor n. pr. vprašanje, kako je treba tolažiti neulitiško mirovno pogodbo o bolgarskem izhodu na Egejsko morje. Znano je, nadaljuje list, da se Grčija in Bolgarska še vedno nista mogli sporazumeti, kako naj tolažita to določbo.

»Echo de Paris« pravi med drugim, da so države Balkanske zveze sklenile ohraniti sedanjí politični red na Balkanu v vsakem primeru.

Bolgarski ukrepi v Ženevi

Ženeva, 10. marca. č. V petek je bolgarski delegat Antonov izjavil v tajništvu Društva narodov, da je bolgarska vlada s svojo noto hotela samo obvestiti Društvo narodov o ukrepih, ki jih je podvzela turška vlada ob grški meji, nikakor pa ni želela, da bi se smatrala kot pritožba proti Turčiji. Dejansko je bolgarska vlada podvzela enake ukrepe kakor Turčija na svoji meji proti Grčiji in sicer za vsak primer, da bi bila pripravljena glede na dogodke v Grčiji.

Titulescu o bolgarskih ukrepih

Bukarešta, 10. marca. AA. Zunanji minister Titulescu je kot predsednik sveta Balkanske zveze dal izjavo zastopnikom tiska:

Sedanjí dogodki vsekakor potrjujejo, da je Balkanska zveza čvrsta. Posamezna država lahko preživi, kakor n. pr. sedaj Grčija, hude notranje preizkušnje, navzle temu pa ni niti najmanjše nevarnosti, da bi katerakoli njena sosedna hotela ogroziti njeno teritorialno nedotakljivost. To je najzgovornejši dokaz, da ni boljše varnostnega sistema, kakor so pogodbe o medsebojni pomoči. Nameni držav, ki so podpisale balkanski pakt, so miroljubni. Upravičeno verujem, da je podobnih miroljubnih misli tudi bolgarska vlada. Zato moramo obžalovati bolgarski korak pri Društvu narodov, ki je brez vsake podlage. Želim, naj bi se ta stvar uredila z iskrenim pojasnolom neposredno med obema vladama. Z vsem svojim srcem sem z Grčijo in iskreno želim, naj bi se sedanja kriza, ki jo preživlja, čimprej končala. Ker je gotovo, da bo mir na Balkanu ohranjen, pa naj se zgodi karkoli, je jasno, da z mednarodnega stališča položaj v Grčiji še dolgo ni tako resen, kakor se zdi na prvi pogled.

Turški zunanji minister o bolgarski noti

Turška zunanja politika je miroljubna ter ne ogroža integralnosti nobene tuje države

Ankara, 10. marca. AA. Zunanji minister Ruđi Aras je zastopniku lista »Iltis« izjavil: Poročila o spomenici bolgarske vlade Društvu narodov glede Turčije so točna. To smo zvedeli predvečerašnjim. Lahko si mislite, da nas je ta vest močno iznenadila. Saj je poteklo komaj nekaj dni, odkar je predsednik bolgarske vlade podal znane izjave o prijateljskem značaju turško-bolgarskih odnosov. Včeraj je predsednik naše vlade v svojem govoru o vladnem programu v Narodni skupščini jasno povedal, kakšno je naše stališče nasproti Bolgarski. Razen tega sta oba predsednika vlade izmenjala prijateljske brzojavke o svojih medsebojnih čustvih in o iskrenem prijateljstvu med obema narodoma. Te brzojavke so v listih in v rokah bralcev. Minister Batolov nas je presenetil z vprašanjem o koncentraciji čet v Trakiji. Naša agencija je na podlagi točnih informacij sporočila, da ni odšel v Trakijo niti en vojak in da se tamkaj nahajajo samo normalni kontingenti. Vpolicjev sploh ni bilo. Naš poslanik v Sofiji, ki se je včeraj sestal z bolgarskim zunanjim ministrom, ni vedel za ta korak Bolgarske pri Društvu narodov. Ves svet ve, da je turška politika jasna in določna in da hoče prav tako braniti lastno zemljo, kakor spošтовati tuje države. Prav tako ve ves svet, kako smo naklonjeni miru in kako ga hočemo odločno braniti, obenem pa tudi spošтовati vse podpisane pogodbe.

Želim, da spoštujejo te pogodbe tudi drugi. Do včeraj smo mislili, da ni vlade na svetu, ki bi dvomila v nas. Bolgarski zuna-

nji minister, moj prijatelj Batolov, je govoril o prijateljskem sporazumu med nami. Pripravljeni smo sprejeti resnico, ki naj se dožene z metodami Društva narodov in svetovnega javnega mnenja. Naša prijateljska pogodba in vse druge pogodbe z Bolgarsko so še v veljavi. Lahko bo ugotoviti, ali katera teh držav pripravlja obrambo ali napad proti komurkoli. Nobeno naše dejanje ni v nasprotju s podpisanimi pogodbami in ni takšno, da bi ogrozilo varnost in integralnost kogarkoli. Zato je treba iskati vzroke bolgarskega koraka pri Društvu narodov drugod. Notranji neredi v sosednji Grčiji so razalostili vse njene prijatelje. Želim, da bi se prelivanje krvi končalo in da se red čimprej vzpostavi v tej prijateljski državi. Nikoli nismo imeli namena, da posegamo v notranje razmere kakršnekoli države. Te dogodke sem navedel samo kot aktualno dejstvo. Želim, da bi tudi Bolgari bili istega mnenja. Pribiti hočem še to, da je g. Antonov razdelil spomenico med novinarje, še preden jo je moglo tajništvo Društva narodov sporočiti prizadetim vladam. To morda bo pojasnilo cilje bolgarskega koraka pri Društvu narodov. Na drugi strani me je davi močno presenetilo poročilo agencije, da je bolgarska poklicala pod zastavo dva letnika. Tega bolgarska vlada ne more opravičiti. Želim bi, da bi bila ta vest o mobilizaciji brez podlage. Vlada turške republike je dokazala povsod in pri vsaki priliki, da je zvesta svojim prijateljem in prevzetim obveznostim. O tem se lahko ves svet prepriča.

Pogreb Ivana Vrhovnika

20.000 ljudi se je na zadnji poti poslovilo od vzornega duhovnika in idealnega narodnega borca

Ljubljana, 10. marca.

Včeraj in danes ves dan, ko je ležal župnik Ivan Vrhovnik na mrtvaškem odru, so prihajale neprestano množice njegovih znancev in prijateljev, da se za vedno poslovijo od njega. Nepregledne množice so romale oba dneva prav do zadnje ure k njegovemu prijaznemu tuskulu, saj ga je vsakdo v življenju čislal in ljubil, kdor ga je imel priliko poznati. Trnovčani pa so v znak žalovanja zaradi smrti najbolj priljubljenega svojih dosedanjih župnikov izobesili črne zastave.

Danes ob 16.30 je pa župnik Ivan Vrhovnik nastopil svojo zadnjo pot. Pred njegovim domom v Koleziji in pred trnovski cerkvi so se je zbrala nepregledna množica, med njo deputacije raznih društev in odlični predstavniki našega javnega življenja.

Ob pol 17. so prišli pred Vrhovnikov dom stolni kanonik dr. Klinar, trnovski župnik Finžgar, šentjakobski župnik Barle in šentpeterski župnik Petrič. Pet, šest duhovnikov je bilo še med množico. Pogrebi so prinesli kredo iz doma na dvorišče, kjer jo je kanonik dr. Klinar blagoslovil, nato pa je ob asistenci ostalih treh župnikov opravił pogrebne molitve. V dolgem sprevodu so trnovski župljani prenesli svojega mrtvega bivšega župnika še k zadnjemu obisku trnovske cerkve. Turborno so zabučale orgle v razsvetljeni cerkvi, ko so pogrebi prestopili cerkveni prag in postavili kredo na katafalk. Cerkev je bila nabito polna občinstva. Spet so duhovniki blagoslovili kredo in opravili pripadajoče molitve.

Poslovilni govor prvomestnika CMD

Med sviranjem orgel in zvonjenjem trnovskih zvonov so nesli kredo zopet iz cerkve. Pred vhom so jo položili na tla, od pokojnika pa so je poslovil prvomestnik Družbe sv. Cirila in Metoda inž. Janko Mačkovec. Rekel je med drugim:

»Ko se poslavljamo od tebe, se poslavljamo od moža plemenitega srca, moža srčne dobrote in vzornega duhovnika. Kdor te je poznal, je vedel in videl, da tvoj jasen pogled ni hotel delati razlik med prijatelji in med onimi rojaki, ki te niso razumevali. Tvoja plemenitost je premagovala vse težave, pozabljala vse krivice, ki se pojavljajo v življenju, tako polnem dela, kakor je bilo tvoje.

Tvojo srčno dobroto izpričujejo reveži in siromaki, ki si jih razumel in jim bil pravi oče. Kot globok poznavalec našega človeka si povezal v svojih zgodovinskih slikah sedanje pokolenje s prejšnjimi, orisal njih življenje, polno tegobe, pa vendar ne brez radosti.

Kazal si pa tudi pot v bodočnost, bil si naš vodnik. Pri tem te ni ovirala prav nikakva zapreka, naj se je pojavila kjerkoli in od koderkoli. Doleden in neustrašen si pripravil tudi ti, mož širokega pogleda, pot svoji in naši Jugoslaviji.

Tvoj pogled je obelal na naših narodnih mejah, na severu in zapadu. Globoko te je pretreslo, kar si videl tamkaj. Toda mož tvoje kova ni samo ugotavljal, marveč je tudi delal in pomagal. In tako je na tvojo pobudo vznikla pred 50 leti Ciril-Melodova družba, ki je uspešno odpirala in odpirala tuje valove na mnogih naših obmejnih postojankah. Tej družbi si bil vdan s vsem svojim zlatim srcem in z vso svojo voljo.

Ivan Vrhovnik, vsemu Tvojemu delu časten in večen spomin!

Mogočen žalni sprevod

Združeni ljubljanski pevci so po govoru zapeli pod vodstvom ravnatelja Juvanca ža-

lostinko »Blegor muc, Koj so izvzneli zadnji akordi, se je formalno mogoben žalni sprevod med zvonjenjem vseh zvonov župne cerkve v Trnovem, kjer je pokojnik preživel toliko veselih, pa tudi bridkih ur svojega življenja.

Na čelu spreveda, ki je krenil med nepreglednim gostim špalirjem čez most po Emonski cesti, so nosili palico, križ in črno zastavo, nato pa je stopala deputacija Sokola II. s praporom pod vodstvom podstaroste Milka Krapeža, za njimi pa dolga vrsta Sokolov in Sokolic v civilu. Sledili so nosilci prekrasnih vencev. Uslužbenci mestne občine so nosili venec iz rdečih in rumenih nageljnov s trobojko in belozelenim trakom z napisom: »Svojemu častnemu meščanu — mestna občina Ljubljana«. Za njimi so nosila tri dekleta tri šopke, od katerih je bil srednji zlat. Prosvetno društvo Trnovo je poklonilo bivšemu župniku venec iz temno rdečih nageljnov. Na veliki venec bana dr. Dinka Puca je bila pripeta trobojka in na nji napis: »Vzornemu rodoljubi — ban dr. Puc«. Za venci so se razvrstili pevci ljubljanskih pevskih društev, za njimi šolska mladina, pred vozom z dvohovčino pa so nosili še venci Ciril-Melodove družbe, senatorja Ivana Hribarja in trnovskih župljanov.

Za vozom z dvohovčino je sledil dvoprežni voz s kredo, ob katerem je tvorila špalir deputacija trnovskih župljanov. Krsti so sledili najožji sorodniki, za njimi pa se je razvil dolg sprevod. Na čelu so šli v zastopstvu odsotnega bana in podbana načelnika banske uprave prof. Breznik in dr. Vončina s svetnikom dr. Senekovičem, predstavniki CMD inž. Mačkovec, Rohrmann in Gruden, ministra dr. Albert Kramer in dr. Fran Novak, župan dr. Ravnar, višji državni tožilec dr. Grasselli, podžupan Jare s številnimi občinskimi svetniki, ravnatelj Srednje tehnične šole Reimer, poslanca Pustotomšek in dr. Rape, univ. prof. dr. Kidrič, dr. Melik, dr. Kos in dr. Kušej, ravnatelj Študijske biblioteke dr. Šlebinger, večje število srednješolskih profesorjev, pravoslavni prota Budimirovič, starosta Gasileke zajednice Josip Turk, podpredsednik zbornice za TOI Rebek, predsednik Rdečega križa dr. Fetičič itd. V velikem številu so se s glavnim urednikom Varantom na čelu udeležili pogreba uredniki »Jutra« in »Slovenskega Naroda«, katerih poštvovalni sotrudi so bili pokojnik, dokler je mogel pisati ali vsaj diktirati. V impozantnem številu se je razvrstila vsa množica ljubljanskega prebivalstva in s svojo udeležbo izpričala, kako visoko je čislala vzornega služabnika Gospoda in naroda. Naravnost ogromna je bila tudi udeležba našega ženstva. Pod vodstvom znanih voditeljev nacionalnih in dobrodelnih ženskih organizacij gospa Tavčarjeve, Govekarjeve, Majaronove, Krofove, Gasperične itd. so šle v sprevodu deputacije skoraj vseh ljubljanskih ženskih društev, za njimi pa množica drugih ljubljank, zlasti iz Trnovca.

Na pokopališču

Sprevod se je pomikal po ulicah okoli sredo mesta tja mimo sokolskega Tabora k Sv. Križu. Vso pot po mestu so množice tvorile skoro nepretrgan špalir, tako da je v sprevodu in špalirju prisostvovalo pogrebu okrog 20.000 ljudi.

Na pokopališču pri Sv. Križu se je ob odprtem grobu poslovil od pokojnika v imenu zgodovinarjev univ. prof. dr. Milko Kos. Združeni pevci so zapeli »Ušliš nas Gospoda«. Ko je začel mrak legati na zemljo, je slovenska zemlja sprejela vso svojo zvestega po duhu in srcu tako velikega in blagega sima. Slava Ivanu Vrhovniku!

Diplomatska potovanja

Simon se bo sestal s Hitlerjem bržkone ob koncu marca, ko pojde tudi Eden v Varšavo in Moskvo

London, 10. marca. w. Reuterjev urad poroča, da je nemški zunanji minister obvestil angleškega poslanika Phippsa, da bo državni kancelar Hitler 14 dni prebil na Bavarskem, da si opomore po prehladu. Upajo, da bo zunanji minister Simon vendarle še pred koncem meseca lahko obiskal Berlin.

»Evening News« poroča, da je nemški zunanji minister Neurath povabil angleškega zunanjega ministra Simona, naj pride v Berlin med 24. in 30. marecem. Neurath je sporočil angleškemu poslaniku v Berlinu Phippsu, da je Hitler odpotoval v Bayreuth na pogreb bavarskega prosvetnega ministra Schemma; Hitler se bo v Bayreuthu tudi pustil preiskati, nakar se bo v enem ali dveh tednih vrnil v Berlin.

Štirje kandidati za kočevski srez

Včeraj se je v Kočevju sestal sreski volilni odbor, ki je bil določen na torkovem sestanku v Ribnici. Ker je v kočevskih hribih zapadel sneg, je bila udeležba na večerajšnjem sestanku razmeroma pičila. Zbralo se je le okrog 50 zaupnikov, po večini iz Kočevja in neposredne okolice ter iz krajev ob železnici. Razpravi, ki jo je vodil kočevski župan g. Lovšin, je prisostvovalo še kakih sto poslušalcev iz Kočevja.

Po dolgi in živahni debati, v kateri je g. Pucelj izjavil, da ne kandidira več, so bile

ugotovljene naslednje štiri kandidature za kočevski srez: odvetnik dr. Ivan Savojec iz Kočevja, Ivan Arko iz Ribnice, odvetnik dr. Ivan Lovrenčič iz Ljubljane in Fran Hočevar iz Strug.

Ribniški odvetnik g. dr. Lavrič, ki je na ribniškem shodu objubil sodelovanje svoje skupine somišljenikov bivše SLS, se večerajšnjega kočevskega sestanka ni več udeležil. Pač pa je bilo na sestanku prečitano njegovo pismo, v katerem sporoča, da se je njegova skupina premislila in odklonila sodelovanje.

Čitajte tedensko revijo
ZIVLJENJE IN SVET

Manifestacija za železnico št. Janž - Sevnica

Na velikem zborovanju v Sevnici se je tudi naše Posavje odločno zavzelo za gradnjo te važne železniške zveze

Sevnica, 10. marca.

Pred tremi tedni je Dolenjska skupaj z različnimi predstavnicami naših gospodarskih krogov in naše javnosti na velikem zborovanju v Trebnjem postavila odločno zahtevo, da se čim prej zgradi železnica št. Janž-Sevnica, in sicer v okviru velikih javnih del, ki jih bo država izvedla v vrednosti 1 milijarde Din.

Slično manifestacijsko zborovanje za gradnjo železnice št. Janž-Sevnica se je danes dopoldne vršilo v Sevnici. Iz vseh krajev Posavja se je zbralo v Sevnici okrog 2500 mož, ki so s svojim odločnim nastopom manifestirali za takojšnjo gradnjo te izredno važne železniške zveze.

Zborovanje je sklical akcijski odbor, ki je bil izvoljen na zborovanju v Trebnjem. V sami Sevnici pa je za to manifestacijo izvršil vse priprave poseben pripravljalni odbor z županom Francetom Trupejem na čelu. Na prostranem sevniskem glavnem trgu je bil postavljen govorniški oder, kjer so se zbrali odlični predstavniki naše javnosti. Zborovanja so se udeležili predsednik izvrševalnega akcijskega odbora g. Ivan Jelačin, tajnik tega odbora inž. Milan Šuklje, za kulturno-gospodarski odbor v Mokronogu inž. Fran Zupančič, podpredsednik Trgovsko-industrijske zbornice v Zagrebu g. Julij Jakl, bivši narodni poslanec gosp. Dermelj, dekan gosp. Kurent iz Leskovec pri Krškem, sreski načelnik iz Krškega gosp. Poklukar, sreski načelnik iz Brežic gosp. Čuš in mnogi predstavniki dolenjskih občin.

Zborovanje je kmalu po 11. uri otvoril sevniski župan gosp. France Trupej, ki je pozdravil odlične predstavnike naše javnosti in oblastev, nakar je očrtal pomen železniške zveze št. Janž-Sevnica, ki se mora čim prej zgraditi, ker je bila ta zveza že pred 10 leti uzakonjena.

Tajnik izvrševalnega akcijskega odbora gosp. inž. Šuklje je nato zborovalcem sporočil, da so poslali brzojavne in pisne prošnje ministrar za socialno politiko dr. Marušič, ban dr. Puc, predsednik zagrebškega Udruženja industrijev Vl. Arko, bivši deželni glavar Fran Šuklje, ljubljanski župan dr. Ravnhir, župan občine Globoko Iv. Urek, častni predsednik Zveze industrijev Drago Hribar, bivši narodni poslanec Anton Klinc, novomeški župan dr. Režek in višnjegorski župan Erjavce.

Gradnja se mora takoj začeti

Nato je spregovoril predsednik akcijskega odbora gosp. Ivan Jelačin, ki je poudaril, da današnje zborovanje ni politično, temveč zgolj gospodarskega značaja. Že pred 10 leti je bila uzakonjena železniška proga št. Janž-Sevnica, ki tvori sestavni del zveze Slovenije z morjem. Denar iz Blairrovega posojila, ki je bil namenjen tudi za gradnjo te proge, so porabili za druge svrhe in tako še danes čakamo na realizacijo tega načrta. Sedaj, ko bo kraljevska vlada pričela velika investicijska dela, je napačil trenutek, da se oglasimo v naši skromnosti in zahtevamo tistih 35 milijonov dinarjev, ki so potrebni za to gradnjo. Skrajni čas je, da se popravi dosedanje zapostavljanje tega važnega vprašanja. Kot pošten in dobi državljanin ter točni davkoplačevalec imamo pravico zahtevati, da se takoj, brez odlašanja omogoči pričetek gradnje. V tem vprašanju, kjer gre le za borih 13 km proge, ne smemo kloniti in moramo zahtevati, da se prične z deli brez odlašanja. Iz Beograda prihajajo že ugodna poročila in se čuje, da so v program za javna dela v skupnem znesku ene milijarde Din sprejete proge Sevnica—Št. Janž, Varazdin—Koprivnica in Bileća—Nikšić. Na koncu svojih izjavijam je izrazil upanje, da bo dolgoletni trud za realizacijo načrta te železniške zveze končno plačalan. Proga št. Janž-Sevnica pa je le prva etapa našega železniškega programa in mora gradnja te proge takoj slediti gradnji proge Kočevje—Sušak, da bo Slovenija končno dobila zvezo z morjem.

Ostali govorniki

Govor predsednika gosp. Jelačina so zborovalci sprejeli z velikim odobravanjem. V imenu zagrebške Trgovsko-industrijske zbornice je nato izročil pozdrave podpredsednik te zbornice gosp. Julij Jakl, ki je želel akciji obilo sadu. Sledil je govor člana kulturno-gospodarskega odbora v Mokronogu inž. Frana Zupančiča, ki je poudaril, da gre prizadevanje za to železnico že 16 let. Takratni odbor je dosegel, da je bila proga sprejeta v program del, ki naj bi se izvršila iz Blairrovega posojila, pa je končno padlo vse v vodo. Država se je že pred 10 leti obvezala zgraditi to železnico in danes zahtevamo končno izpolnitev te obveze. Skromna je ta zahteva po gradnji 13 km železnice, ko je naša država po vojni zgradila 600 km novih železnic.

V temperamentnem govoru je utemeljil zahtevo po gradnji proge tudi tajnik akcijskega odbora inž. Šuklje. Najprej je odločno zavrnil govorice, češ da je akcija za to železnico v zvezi z volitvami, ker med onimi, ki so pričeli akcijo, ni kandidatov za Narodno skupščino. Akcijski odbor ima le iskreno željo, da dobimo čimprej železnico, ki nam je tako nujno potrebna. Akcija se je pričela predvsem zaradi tega, ker pripravljata vlada velika javna dela in ker je baš v teh krajih najbolj potrebno, da se z javnimi deli lajšata beda in siromaštvo. Verujemo v iskrenost deklaracije kraljevske vlade od 3. januarja, ki objavlja javni posvetitvi največjo pozornost kmetijstvu in povzdigi naše vasi. Z gradnjo železnice št. Janž-Sevnica je dana najboljša prilika, da se ta objuba uresniči, kajti gradnja te železnice bo dala kmetom služnaka in ko bo proga dograjena, boljše možnosti vnovčenja pridelka. Proga bo zvezala dva velika kompleksa obstoječih železniških linij — dolenjske železnice s progo Maribor — Zidani most — Zagreb.

Obenem pa pomeni ta proga prvi korak k uresničenju prepotrebne zveze Slovenije z morjem. Velik uspeh je že dosežen s tem, da danes vsa slovenska javnost priznava zahtevo po železnici št. Janž-Sevnica prvenstvo. Ta železnica bo koristila tudi sosedni Hrvaški, zato se iskreno veselimo pomoči, ki nam jo prinašajo bratje onkraj Sotle. V svojih nadaljnjih izjavah jih je govornik poudaril, da je treba z delom pričeti vsaj do Velike noči, kar je lahko izvedljivo, saj je vse pripravljeno in je treba gradnjo le razpisati. Dvakrat so bila za to železnico že v državnem računu predvidena sredstva. Tudi bivši narodni poslanec gosp. Dermelj se je pri vsaki priliki zavzemal za ta načrt. Navzlic temu pa danes po 17 letih prizadevanja še nimamo te proge. Dolgo smo prosili, danes pa zahtevamo, da se končno uresniči ta načrt.

Resolucija

Gosp. inž. Šuklje je nato prečital resolucijo, ki je bila sprejeta z velikim odobravanjem. Ta resolucija se glasi:

Kraljevska vlada opozarjamo na neodložljivo potrebo nujne zgraditve proge št. Janž-Sevnica, ki bo vezala glavno progo Zagreb—Zidani most z dolenjskimi železnicami. Ta proga ni samo največjega pomena za ves štajerski in dolenjski del dravske banovine in za sosednjo savsko banovino, marveč je tudi izredne važnosti

Ljubljanska nedelja

Ljubljana, 10. marca.

Prijeten večer starih „Slovenijanov“

V soboto zvečer se je vršil v restavraciji »Zvezda« tovariški večer, ki ga je priredilo Akademsko starešinsko društvo »Jadrane« na čast 70 letnikom, članom nekdanje dunajske »Slovenije«. Prijetni večer, katerega je prisostvoval tudi župan g. dr. Ravnhir, je otvoril s pozdravnim govorom predsednik starešinskega »Jadrana« primarij g. dr. Zalokar, nato pa so vsi navzočini starešine in aktivni člani »Jadrana« zapeli staro študentovsko »Gaudemus igitur...«, ki so jo slavljenci skoro boljše obvladali kakor mladi akademski naraščaj. Zatem je tajnik direktor g. Josip Reiser očrtal delo in tradicije stare dunajske »Slovenije«, ki je vedno delovala med našim akademskim dijaštvom v znamenju devize: »Vse za narodo«, in pozdravil slavljence, izmed katerih najstarejša dva, ki imata za seboj že 50 letnico društvenstva v »Sloveniji«, to sta upokojeni general g. Tomše Josip in vseučiliški profesor g. dr. Matija Murko, žal nista bila navzočna. Prisostvovali so kot jubilarji gg.: dvorni svetnik v pok. Gabrielčič Mihael, ki je tudi prevzel predsedništvo omizja slavljencev, višji sodni svetnik v p. Peterlin Fran, primarij dr. Gostič Fran, notar Pleiweis Karel, magistratni nadsvetnik v pok. Bleiweis Janko, župan Pirč Ciril, zdravnik dr. Kogoj Franc, inž. Šbrizaj Ivan, odvornik dr. Janežič Konrad in finančni svetnik v p. Kostanjevec Makso. Ostali člani jubilarji so se pisemno oprostili.

V imenu jubilarntov sta govorila notar g. Pleiweis, ki se je v vezani besedi zahvalil zlasti mladim Jadrancem za lepo udeležbo, in primarij g. dr. Gostič, ki je podal nekaj reminiscenc na stare čase, ko so naši študenti v mrzli tujini sanjali o jugoslovenski ideji. Z velikim užitkom so poslušali vsi navzočini govor g. dr. Šviglja, ki je na šegav način vzbujal spomine na čase študentovanja po Dunaju. V imenu aktivnih Jadrancov je pozdravil jublante predsednik gosp. Verbič ter jim iskreno čestil za zagotovilo, da bodo mladi verno sledili smernicam, ki jih je začrtala že dunajska »Slovenija« nacionalnemu in naprednemu dijaštvu. Kot zadnji govornik je minister g. dr. Kramer počastil spomin vseh pokojnih »Slovenijanov« in prav posebej še pokojnega trnovskega župnika g. Ivana Vrhovnika, ki je pravkar preminul.

Sočani dr. Masaryku

Tudi Sočani so priredili pri sobotnem predavanju primerno počastitev največjemu Slovanu, očetu bratske republike. Hri-pa je sicer preprečila polnoštevilno udeležbo, a proslava je bila kljub temu zelo prisrčna.

Predsednik predavateljskega odseka g. Urbančič je podal kratko paralelo med češkoslovaško umstveno, socialno in politično avtoriteto prezidenta — filozofa in nepozabno državno avtoriteto našega velikega viteškega kralja Ujedinitelja in največjega stratega naše jugoslovenske domovine, ki nas še danes združuje v državnem in narodnem edinstvu in sokolski miselnosti z najsvetlejšo oporoko: »Čuvajte Jugoslavijo«.

Odvornik g. dr. Ražem je v skoro poldrugournem predavanju orisal življenjepis velikega zgodovinskega snovatelja in ustanovitelja treh močnih slovanskih držav iz trhlj razvalin avstroogrške monarhije, katero je pomagal uničiti gigantsko delo Masarykovo delovanje. Z vsemi zgodovinskimi podrobnostmi je orisal neumorno obrambno borbo najodličnejšega in najučenejšega zagovornika srbskohrvatske koalicije dr. Masaryka v veleizdajniškem procesu v Zagrebu, Friedjungov proces na Dunaju in Vašičev v Beogradu v letih 1909 in 1911. A najbolj platično nam je g. predavatelj očrtal ogromne Masarykove napore med svetovno vojno, njegove zavedne znanstvene in politične spise, njegova potovanja po vseh evropskih dvorih okrog vseh državnikov, po Ameriki in Aziji, da je dosegel razbrite krivične podonavske monarhije in osamljenje premočne Nemčije. Naslikal nam je povrnitev s slavo ovenčanega ustanovitelja svoje svobodne države v zlato Prago.

Podpredsednik g. Sanein je prisrčno pozdravil prisotnega češkoslovenskega konzula g. inž. Ševčika, se zahvalil predavate-

za nadaljnji razvoj prometa k Jadranskemu morju. Je to edini projekt zveze med dolenjskimi železnicami in glavno progo Zagreb—Zidani most, ki prihaja tako iz gospodarskih kakor tudi iz tehničnih vidikov v postev.

Zahteva po nujni zgraditvi železniške proge št. Janž-Sevnica je tembolj utemeljena, ker je bila ta proga uzakonjena že leta 1922 in vnovič predvidena v državnem proračunu 1927/28. Za to progo so izdelani vsi podrobni načrti ter se lahko takoj vrši ofertna licitacija. Po izjavi kraljevske vlade so sedaj v programu velikih javnih del finančna sredstva tudi za to progo zagotovljena. Spričo priprav za volitve v Narodno skupščino se polasča prebivalstva bojazan, da ne bi njegove žive nade po končani volilni borbi zapadle. Tem nujneje je, da se gradbena dela takoj oddajo in da se z gradnjo dejansko prične že meseca aprila t. l. V tem bo prebivalstvo videlo dragoceno garancijo za rešitev iz neznozne bede, v kateri propada zaradi dolgotrajne ekonomske depresije. Zato ponovno prosimo in pozivamo kraljevske vlado, da pospešeno ukrene vse potrebno, da se more nemudoma pričeti z gradnjo.

Ob zaključku zborovanja je v lepih besedah spregovoril še dekan gosp. Kurent, ki se je že v banskem svetu zavzemal za to železnico, nakar je župan gosp. Trupej zaključil uspešno zborovanje.

Akcijni odbor je z zborovanja poslal udanostno brzojavko Nj. Vel. knezu Pavlu in pozdravne brzojavke ministru dr. Marušiču, banu dr. Pucu, ministrskemu predsedniku Bog. Jevtiću, ministrom inž. Vujiću, dr. Stojadinoviću, dr. Vrbaniću, generalu Živkoviću, načelniku generalnega štaba Mariću, pomočniku vojnega ministra gen. Čukavcu in pomočniku prometnega ministra inž. Vaskoviću.

Predavanje o Estonski

V soboto zvečer je predaval pod okriljem Esperantskega kluba v dvorani pri Mikliču estonski tujsko-prometni organizator Avgust Voldemar Birk iz Tallina o svoji daljni domovini. Predavanje je obiskalo lepo število članov Esperantskega kluba in drugega občinstva. Navzočni so pozdravili klubov predsednik g. Kozlevčar, ki je pri tem poudaril tudi pomen esperanta kot mednarodnega pomožnega jezika. Predavatelj g. Birk je koristnost tega umetnega občealnega jezika nazorno potrdil: esperanto mu je tekel gladko kakor materinski jezik, naglas in izgovarjava sta bila ista kot pri naših esperantistih.

G. Birk je na kratko orisal zemljepisi položaj in preteklost Estonke, ki je z malo več ko en in četrt milijona prebivalcev na 49.549 km² ena najmanjših držav v Evropi. O narodnostnem izvoru Estoncev je dejal, da je še vedno nejasen: vsak zgodovinar med Estonci ima drugo teorijo. Bržčas so potomci starih Sumercer in so se pojavili v zgodovini še v dobi starih Babiloncev. Nekoč so bili večji narod, toda vojne in druge nadloge so močno skrcile njih število. Po šeststoletnem suženstvu so 12. novembra 1918 zaživel svobodno življenje.

Na dolgi vrsti skioptičnih slik nam je predavatelj pokazal zanimivosti te dežele. Zlasti se je pomnil pri glavnem mestu Tallinu (Revalu). Estonka je v poletnem času zanimiva in mikavna tudi pokrajinsko, ima okrog 3000 jezer in znamenite gozde, v katerih so ponekod stoletja stari hrasti. V deželi je mnogo razvalin, starih gradov in trdnjav, medtem ko so dober del ohranjenih gradov spremenili v sanatorije in druge javnosti koristne naprave. Kulturno življenje je močno razvito. Estonski jezik je za tujece zelo težak, zato so pa Estonci znani poliglotti: vsak izobraženec govori več jezikov, ni pa jih malo, ki znajo deset jezikov. Tudi to je usoda majhnega naroda! Pri Estoncih je zelo razvito petje; po vsem svetu slove njihovi pevski festivali, kjer nastopa do 100.000 pevcev.

Marsikaj zanimivega smo izvedeli o preteklosti in sedanjosti te dežele, nekdanje ruske province. G. Birk je vabil naše ljudi, naj obiščejo njegovo zeleno domovino tam daleč ob Baltiku. Dejal je tudi, da so naši kraji, čijih podnebje pač Estonci zavidajo, napravili v njem najboljši vtisk in da bo predaval o njih, ko se vrne v domovino.

Njegova izjavjanja je g. Kozlevčar sproti prevajal v slovenščino. Hvaležni poslušalci so g. Birka nagradili z navdušenim aplavzom.

Zbor diplomiranih zaščitnih sester

V Dečjem domu Nj. Vel. kraljice Marije se je v večer dopoldne vršil redni letni občni zbor Društva diplomiranih zaščitnih sester, sekcije za dravsko banovino, ki se ga je vključ dejstvu, da so njihova službena mesta precej poraztresena, udeležilo lepo število članic iz Ljubljane in od drugod. Osrednjo upravo društva je zastopala sestra Božičeva iz Beograda. Skupščina je prav živahno razpravljala o vseh prečih vprašanjih, ki se tičejo zaščitnih sester in zdravstvenih in socialnih ustanov, ki tvorijo njihovo naravno delovno področje. Ker posega brezposelnost v najnovejšem času tudi v njihove vrste — najmlajši letnik diplomiranih sester je ostal brez služb — so zborovalke upravičeno naglasile potrebo, da morajo razne javne in zasebne zdravstvene ustanove, ki bi morale po zakonu in po naravi svojega poslanstva za poslovati strokovno izobražene zaščitne sestre, a njihova mesta v resnici zavzema jo nekalificirane moči, spremeniti to staro prakso. V tem smislu bo društvo interveniralo tudi pri ministrstvu za socialno politiko in narodno zdravje.

Na koncu je bil z majhnimi izpremembami izvoljen dosedanj odbor s sestro Angelo Boškino na čelu, ki predseduje društvu zdaj že deseto leto.

140 let slovenskega periodičnega tiska

Lani je v našem jeziku izhajalo 9 dnevnikov, 33 tednikov in 147 mesečnikov. Vsega skupaj 231 glasil

Statistični urad prosvetnega oddelka pri banski upravi je pred kratkim sestavil zanimiv pregled, ki nam kaže gibanje slovenskega periodičnega tiska v letih 1844 do 1934. Rojstna letnica naše periodične publicistike sega pa še dalje nazaj, v leto 1796, ko je Valentin Vodnik prvokrat izdal svojo Veliko pratiko, ali da bolj ozko določimo pojem periodičnega glasila, vsaj v leto 1797, ko je izšla prva številka njegovih Ljublanskih novic. Tako bo v kratkem poteklo že 140 let, kar je pričel izhajati prvi slovenski časopis, ki je bil sicer bolj kratkega veka (izhajal je samo do 1800), a že sredi 1843 se je rodil nov tednik, Bleiweisove Novice, ki je položil močan, trajen temelj vsemu poznejšemu razvoju.

Pred devetdesetimi leti — tako sporoča statistika, ki zajema poleg tiska v državi, tudi slovenske liste v tujini — je izhajal še en sam časopis (Novice), deset let pozneje (1854) pa je bilo že 6 listov in revij. V naslednjem desetletju smo Slovenci dobili svoj prvi dnevnik (Slovenski narod, 1868), a v zadnjih letih pred vojno je število naših periodičnih glasil naraslo že na 122. Po narodnem osvobodjenju je slovenski tisk zjel val novega razmaha, ki je dosegel svoj višek prav na pragu gospodarske krize in ob pričelku novega kurza v naši notranji politiki, namreč 1929: takrat je izhajalo v slovenskem jeziku vsega skupaj 205 listov in revij. V naslednjih dveh letih je to število občutno padlo, najprej na 187 in nato na 125, kar gre vsekakor predvsem razpustu političnih strank na rovaš, že 1932 pa se povzpne spet na 149 in doseže v lanskem letu višek, kakršnega ni razvoj naše publicistike doživel še nikoli poprej: 231 dnevnikov, tednikov, mesečnikov in drugih periodičnih listov in revij. Če pregledamo razdobje 1929—1934, razberemo, da je v tem času naraslo število listov, ki izhajajo po 1—3 krat na mesec ali po 4—6 krat na leto (od 118—147 odtodno od 11—25), medtem pa je število dnevnikov in listov, ki izhajajo po 1—3 krat na

leden občutno padlo (dnevnik od 11—9, tednik od 44—33).

Ce upoštevamo, da je na velikem delu slovenskega ozemlja po vojni slovenski tisk povsem zati — tudi v Avstriji izhaja samo še en tednik v našem jeziku — so te številke pri težki gospodarski krizi, ki duši zlasti vsako večje kulturno udejstvovanje, brez dvoma zadosti visoke. Najbrž lahko rečemo, da so potrebe slovenskega občinstva, kar se periodične publicistike tiče, za zdaj povsem saturirane. Na posameznih področjih javnega življenja opazamo celo neko preobilico rednih publikacij, ki pogostokrat iz istih izhodišč in za enakimi smotri brez prave objektivne potrebe tekmujejo med seboj. Tako imamo v večji ali manjši meri leposlovju posvečenih 19 revij, izmed katerih pa seveda nobena ne more zbrati zadosti močnega kadra sotrudnikov okrog sebe, da bi mogla v resnici nuditi čitateljem občinstvu samo kvaliteto štiva. Nekaj podobnega je z mladinskimi listi, ki jih je samo v naši banovini 18, če pristojemo med nje tudi glasila srednješolcev, a mladinske revijevalna književnost je v zadnjih letih po kvaliteti in po organizaciji vendarle napravila znaten napredek. Njih naklada se v splošnem giblje med 1000 do 3000, samo Naš rod, ki ga izdaja naše učiteljsko v Mladinski matič, dosega s svojo naklado rekordno višino 21.800 izvodov.

V najskromnejši nakladi, a obenem z največjo požrtovalnostjo izdajatelj, izhajajo naše znanstvene revije, kakor so: Geografski vestnik, Glasnik Muzejskega društva, Slovenski pravnik, Zbornik za umetnostno zgodovino, Časopis za zgodovino in narodopisje, Razprave Znanstvenega društva za humanistične vede, Etnolog. Te revije izhajajo mnogokrat nerodno, vendar pa je njih obstoj važen, ker omogočajo našim znanstvenikom zvezo z znanstvenimi krogi v tujini. Banska uprava se dobro zaveda pomena te vrste tiska za naš kulturni in nacionalni razvoj in mu gre v pomoč v vsakem oziru na roklo.

knjigarni Glasbene Matice, od pol 20. datje pa pred dvorano Uniona.

Poroča. Včeraj se je poročil v mariborski pravoslavni kapeli g. Mirko Leban, ravnatelj Kmečkega hranilnice in posojilnega doma v Mariboru, z gđ. Mileno Kostjevo. Poročil ju je prota g. Trbojevič.

Nov grob. Rodbini g. Henrika Koremon, nastavnika meščanske šole na Viču, je umrla šletna hčerka Milky. Pogreb bo danes ob 16. izvedel hiše žalosti v Rožni dolini, Cesta VIII, št. 28, na viško pokopališče. Zaljubljeni rodbini naše sožalje!

Banovinska tkalnica preprog v Sarajevu. Glavni prodajni urad v Zagrebu, Gunduličeva 3, vas vabi na ogled potujoče razstave preprog in perzancev. Razstava kakor tudi oddaja naročil se vrši ves dan od sobote 9. t. m. do vseh petka 15. t. m. v Korzičkovem paviljonu poleg hotela Uniona na Miklošičevi cesti. Ker je prodaja trdi na dolgoročne obroke od 12 do 24 mesecev, vsakomur priporočamo, da nas obišče.

Izredno drzna tatvina dragocenosti v Karlovcu

Karlovec, 10. marca.

V petek dopoldne se je vtihoval v stanovanje ge. Dragice Siftarjeve neznanec in oplenil gospo za razne dragocenosti. Tatvino je opazila Siftarjeva šele zvečer, ko je iskala v omari neke predmete. Tat ji je odnesel zlato ogrlico s 15 briljanti v vrednosti 20.000 Din, dalje par uhanov z biseri, zlato verižico, zlato žensko uro, dva prstana z briljantoma in zlato zapestnico v skupni vrednosti 30.000 Din.

Zanimivo je, da je bila takrat mati ge. Siftarjeve v stanovanju, a ni čula ničesar, kar je znamenje, da je bil vlomilec že izurjen v svojem poslu. Kakor pripovedujejo sosedje, so videli prihajati v tistem času iz stanovanja ge. Siftarjeve elegantno oblečena mladeniča. Policija zdaj neznanca išče.

Film Z. K. D.

Predstava v Elitnem kinu Matič danes ob 4/3 popoldne

Dvorec na jugu

Sodelujejo: P. Kemp, L. Haid, V. d. Kova Vstopnina 3,50, 4,50, 5,50, 6,50 Din

Prostovoljna smrt visokega uradnika

Iz Londona prihaja vest, da se je v tainstvenih okoliščinah zastrupil visok uradnik angleškega ministrstva za kolonije, Mac Sweeney. Mož je veljal za človeka, ki ima pred seboj še sijajno kariero.

Pred tremi meseci je bil ločen od svoje žene. Nedavno je potoval z letalom v Pariz in v tem času sta prispeli na njegov naslov v London dve brzojavki. Obe sta mu naznanjali, da ne bo nič z dogovorjenim prihodom (najbrže ločene žene).

Dan pred svojo smrtjo je izročil Mac Sweeney nekemu prijatelju več zaupnih listin s prošnjo, naj jih seže, če bi on ne pričakovano umrl. Mac Sweeney je nato počil 24 tablet s strupom. Umrl je v Charingovi bolnišnici, kjer so mu skušali oteži življenje ne da bi se pred smrtjo še enkrat zavedel.

Opica — bolniški strežaj
53letna lady Hemnettova je v Londonu znana po svojih čudastih in preziranjih ljudi. Ta prezir gre tako daleč, da je odklonila vsako človeško postrežbo, ko se je pred kratkim nekaj prehladila in legla. Nje zdresirani šimpanz Bobby naj bi ji pripravil obklade, prinašal topolmer za merjenje vročine in steklenice z zdravili. Nekaj časa je šlo vse dobro. Te dni pa so jo morali spraviti v bolnišnico brez Bobbyja. Ta je bil namreč zamenjal dve steklenici z zdravili in lady se je zastrupila.

Kupuj domače blago!

Eno leto dela rdečih križarjev

Prva skupščina banovinskega odbora

Ljubljana, 10. marca. V mestni posvetovalnici na magistratu so se ob 10. dopoldne sešli zastopniki rdečih križarjev z vsega področja dravske banovine na svojo običajno redno skupščino, da pretrasejo delo svojih edinic v zaključnem letu. Zborovanju, ki se ga je udeležilo 50 delegatov sreskih odborov ter članov banovinske uprave, sta prisostvovala tudi načelnik oddelka za socialno politiko in narodno zdravje dr. Mayer in predsednik mestne občine dr. Ravniar.

Predsednik banovinskega odbora dr. Krejči se je v svojem otvoritvenem nagovoru spominjal najprej tragične smrti blagopokojnega Viteškega kralja Aleksandra I. Ureditelja, nato pa izrazil iskreno vdanost mlademu kralju Nj. Vel. Petru II. Da je armada rdečih križarjev v vsem svojem snovanju najtesneje povezana z našim kraljevskim domom in da je njeno delo deležno vsega razumevanja na najvišjem mestu, se najlepše zreali v dejstvu, da je Nj. Vel. kralj Peter II. pokrovitelj podmladka RK, Nj. Via. regent knez Pavle pa predsednik glavnega odbora. Kraljevskemu pokrovitelju in knezu regentu sta bili z zborovanja poslani vdanostni brzojavki, glavnemu odboru pa bratski pozdrav. Novi zakonski predpisi, ki izvajal g. predsednik, so prinesli v organizacijo mnogo sprememb in zato je bilo vse delo banovinskega odbora v glavnem osredotočeno na reorganizacijo. Pa še v bodoče bo treba opraviti mnogo namernega dela, preden bo stanje RK v dravski banovini ustrezalo nalogam velike skupne stvari. Predvsem bo treba doseči, da naša javnost in zlasti oni, ki jim je po srezi in občinah zaupana križarska borba, ne bodo videli v RK nekakšne sitne nadloge, temveč bodo spoznali v nji potrebno in koristno organizacijo, kakršna je ustvarjena za pomoč bližnjemu v največji sili. Na koncu je predsednik izrekel toplo zahvalo vsem, ki so banovinskemu odboru stali v njegovih prizadevanjih kakorkoli ob strani, zlasti pa glavnemu odboru, bankni upravi, nacionalnemu časopisu in posebno učiteljski, ki nosi na delu vse breme organizacijskega in propagandnega dela na svojih ramah.

Iz tajniškega poročila, ki ga je odbor predložil skupščini v posebnih odtisih, pozvemo naslednjo sliko o delu enega leta:

Velik porast članstva, živahna delavnost RK

Število članstva RK je v Sloveniji v stalnem porastu. Ob koncu preteklega leta je banovinski odbor štel skupaj 12.248 članov, in sicer 58 višjih, 5756 rednih in 6434 pomožnih, tako da je nasproti stanju ob koncu predanskega leta naraslo članstvo za nekaj več kakor 5600 oseb. Poleg državnih uslužbencev iz vojske in mornarice in pa civilnih državnih uslužbencev, ki po svojem številu vodijo, sodelujejo v organizaciji največ trgovcev in obrtnikov, nato kmetovalcev, privatnih nameštencev in delavcev, nakar sledijo banovinski in občinski nameštenci ter zdravniki, odvorniki in notarji. O uvidnem razumevanju kraljevske banovinske uprave in pristojnih sreskih načelstev ter ob izredno živahnem sodelovanju nekaterih sreskih odborov je banovinski odbor izvedel organizacijo v veliki večini naših občin, tako da delujejo danes vsega skupaj 303 organizacije (1 banovinski, 25 sreskih, 127 občinskih odborov in 150 poverjenstev). Neorganiziranih je ostalo doslej samo še 82 občin v banovini, nekaj zaradi tega, ker komasacija še ni povsod do kraja izvršena,

nekaj pa tudi zaradi težkih gospodarskih razmer. Mnogo poverjenstev je ostalo doslej samo na papirju in bodo imeli sreski odbori v tem pogledu še mnogo dela, da prode ideja RK v sleherni vas.

Račun dohodkov in izdatkov za preteklo poslovno leto znaša 116.051 Din, a dohodki so bili za 33.051 Din manjši od stroškov. Med dohodki tvorijo najvišjo postavko dohodki iz fondov (31.193 Din), med izdatki pa plače službenemu osebju (40.615 Din). Za olajšanje bede siromašnega prebivalstva in brezposelnih zbirajo vse edince RK denar, živila in obleko. Banovinski odbor pa je razen tega priskočil raznim krajevnim odborom na pomoč ter je za poplavljenice v logaškem srezu in za počitniške kolonije nakazal 17.000 Din. Lani je poslal odbor nad 300 otrok v kolonije na Gorenjsko in na morje. Posamezni odbori imajo na svojem področju razne kulturne in zdravstvene ustanove. Tako ima sreski odbor v Konjicah svojo bolnišnico, občinski v Guštanju kopališče in reševalni avtomobil, sreski v Ormožu in občinska odbora v Slovenski Bistrici in na Crni kopališče, sreski odbor v Ptujtu hiralnico in občinski v Dobovi svoj gledališki oder. Pripravljajo pa se še več kopališč, hiralnic, zdravstvenih domov, dispanzerjev in izolirnic, ki pa morajo sprito gospodarske krize čakati ugodnejših časov.

Sanitetna sekcija je bila vse leto prav marljivo na delu. Na področjih 11 sreskih odborov je bilo prirejenih 16 osnovnih in 4 višji samaritanski tečaji. Na prvih je bilo diplomiranih 479, v drugih pa 193 samaritank in samaritank. Skladišče, ki je z zemljiščem vred cenjeno na okrog 80.000 Din, hrani razne sanitetne opreme za 90.000 Din. Lani pa je banovinski odbor prejel od glavnega odbora še raznovrstnega sanitetnega materiala (železnih posteljnjakov, nočnih omari, stolov, bolniškega pribora in kuhinjske posode) za blizu 50.000 Din.

Skoro 30.000 podmladkarjev

Na prošnjo glavnega odbora je posvetovalni ministarstvo osnovalo pri posvetovalnem oddelku banske uprave v Ljubljani poseben referat za podmladek RK in za referenta je bil dodeljen strokovni učitelj g. Josip Kobal. Do konca preteklega leta je prijaviilo svoj pristop 237 osnovnih, 31 meščanskih, 10 srednjih in učiteljskih in 7 strokovnih šol. Na vseh teh zavodih je bilo v 1010 razredih 29.032 učencev in učenek. Te številke kažejo, da je že v prvih mesecih novega šolskega leta stanje našega podmladka živahno napredovalo. Na članarini so učenci vplačali 41.770 Din, dohodki iz njihovega ročnega dela ter iz raznih prireditev, koncertov, zabav in iger pa so toliko nanesli, da so ob koncu leta razpolagali šolski odbori z gotovino 73.996 Din. Šolskih kuhinj je bilo 37. Bivši oblastni in sedanji banovinski odbor sta podelila mnogim šolam in kuhinjam doslej 53.400 Din podpore za nabavo kuhinjskega inventarja in za prehrano siromašnih otrok. V zimskih mesecih je prejemale toplo hrano dnevno okrog 3000 otrok. Za dober in zdrav razvoj mladega naraščaja skrbijo številna igrišča in kopališča. Na 187 šolah so učenci pomagali svojim siromašnim tovarišem v 2638 primerih. Zbirali so darove za poplavljenice, otrokom v pasivnih krajih so pošiljali obleko, sadje in krompir. Na 127 šolah so se podmladkarji bavili z ročnim delom, na 137 šolah so pomagali delati na šolskem vrtu, na 195 šolah so gojili cvetlice ter z njimi krasili okna in šolska poslopja, na 77 šolah so zbirali

zdravilne rastline. Razstave ročnih del je priredilo 25 šol, šolskih izletov je bilo 645. Na 196 šolah so se vršili koncerti, zabave, igre in predavanja. 16 šol ima šolski radio, v svrhu medsebojnega spoznavanja so naši podmladkarji odposlali 452 pism, albumov in razglednic, prejeli pa so jih 358. Vkljub vsem ugodnostim, ki jih ima PRK, in vkljub dobrnam, ki jih deli med svoje članstvo, pa se PRK ne more razviti, kakor to zasluži po svoji veliki važnosti v vzgojnem, nacionalnem, socialnem in zdravstvenem oziru. Vzrok temu so v prvi vrsti mnoge dajatve, ki jih ima šolska mladina do raznih drugih mladinskih organizacij in ki so za naše kmetsko in delavsko ljudstvo v današnjem težavnem gospodarskem položaju vse previsoke. Z vzajemnim in smotrnim delom, z dobro voljo in ljubeznijo pa se bodo brez dvoma dale premagati vse ovire. V lanskem letu je imel PRK v celoti 75.582 dinarjev dohodkov, izdatkov pa 33.904 Din.

Kakor je bilo v preteklem letu vse delo banovinskega odbora osredotočeno na nadaljnem razvoju organizacije, tako velja za prihodnje leto predvsem deviza, da se morajo vsa poverjenstva, med katerimi jih je mnogo obstajalo doslej samo formalno, pretvoriti v delovne odbore. Prav tako se morajo povsod tam, kjer doslej še ne obstoje edince RK, ustanoviti občinski odbori. A ko bo organizacija izvedena v celoti, bo treba skrbeti samo za to, da se vanjo uvede čim bolj red, točnost in navdušenje za delo.

Za nov razmah — za novega duha!

V diskusiji, ki jo je otvoril predsednik, sta dr. Jančič, državni pravnik v pokouju iz Maribora, in dr. Vidic, vladni svetnik v p. iz Kamnika, upravičeno grajala preveč zamotano novo administracijo in izrazila željo, naj bi se pravila po izkustvih prilagodila potrebam konkretnega organizacijskega življenja. Predsednik nadzorstvenega odbora, ravnatelj Mestne hranilnice Pretnar, je pohvalil varčno, natančno gospodarstvo in predlagal odboru razrešnico, ki je bila oglašeno sprejeta. Pri nadomestnih volitvah v upravni odbor je bila vsa tretjina odbornikov, ki so bili po žrebu izločeni, ponovno izvoljena, nato pa je predsednik finančno-ekonomske sekcije Mešek predložil v odobritev novi proračun, ki je v glavnih postavkah enak kakor lanski.

Pri razpravi o samostojnih predlogih je

Maribor preko nedelje

Maribor, 10. marca.

Masarykova proslava

Maribor je pokazal svojo globoko spoštovanje do velikega prezidenta češkoslovaške republike. Masarykove proslave, ki so jo danes dopoldne priredila mariborska šolska društva skupno s tukajšnji JCL, se je udeležilo toliko ljudi, zlasti dijaške mladine, da je bila velika dvorana Uniona čisto zasedena. Zgoraj nad okrašenim odrom sta viseli slike prezidenta Masaryka in jugoslovenskega kralja Petra II. Po odsvirvanju češkoslovaške himne je izpregovoril prisrčne pozdravne besede bivši minister dr. Kukovec, ki je pozdravil mestnega predsednika dr. Lipolda, zastopnika škofa dr. Mirta, predstojnika mestne policije Radoševiča in predsednika JCL iz Zagreba inšpektorja Bogunovića. Po deklamacijah male Vlaste Vančove in dijakia Mira Simčiča je sledila slavnostna beseda, ki jo je imel g. Bogumović iz Zagreba o prezidentu Masaryku. Sloves izvrstne solistič si je znovala potrdila na proslavi profesorica gđ. Vedralova. Ostale točke slikovitega sporeda je izpolnila vojaška godba pod vodstvom g. Švabode.

Mariborski rezervni oficirji

so se dopoldne zbrali k obnemu zboru svojega združenja pri Zamorcu. Zbor je otvoril predsednik profesor g. Škof, ki se je spomnil blagopokojnega kralja Ureditelja in poročal o delovanju v pretekli poslovni dobi. Med drugim je omenil vprašanje »Boja«, ki je medtem svoja pravila izpremenil, tako da ni danes med združenjem in »Bojem« dejansko nikakšnega organizacijskega kontakta. Tajniško poročilo je podal g. Korbar, Društvo šteje 306 članov. V okviru združenja deluje športska sekcija. Blagajnik g. Lovšin je poročal, da izkazuje blagajna 2494 Din. Pri volitvah se je izvolil v glavno dotedanji odbor z novim predsednikom g. Rudolfom Perharcem. Zbor je poslal vdanostno brzojavko kralju Petru II. in pozdravno ministru za vojsko.

Nacionalni železničarji na braniku svojih pravic

Današnji redni občni zbor tukajšnjega UJNZB v Narodnem domu je lepo uspel.

dekan Tomažič iz Trebnjega poudaril, da se bo ideja RK med ljudstvom na deželi pač najlepše dala popularizirati s skrbnim, resnim, vzornim delom. Preprosti ljudje še zmerom nimajo prave predstave o tem, kaj je RK, in razumajo pod njim še zmerom nekaj takšnega, kakor jim živi v spominu stari avstrijski Rdeči križ izza svetovne vojne. Z diapozitivi, poučnimi filmi in predavanji bi bilo treba razgibati propagando po vaseh. Sprito velike higienске bede, v kateri živi siromašno kmetsko ljudstvo in zanemarjena mladina, ki je je zelo mnogo na deželi, bo treba v bodoče posvetiti več pozornosti praktičnemu samaritanskemu delu in bi bilo treba prirediti več samaritanskih tečajev, ki so se doslej dobro obnesli. V enakem smislu so govorili še podpredsednik inšpektor Wester, dr. Krejči, svetnik Vidic, predsednik ljubljanskega odbora dr. Fetič, dr. Ferlan in drugi. Po treh urah živahnega, plodnega razpravljanja je predsednik dr. Krejči zaključil uspeši zbor, ki pomeni zaključek prve faze v novem razvoju tega našega osrednjega humanitarnega društva.

sestali pri Zamorcu. Obnemu zboru je predsedoval delavni predsednik g. Tavčar. Tajniško poročilo je podal g. Novak, blagajniško g. Fidler. Članov šteje združenje 256. Na obnem zboru se je sklenila ustanovitev podpornega sklada, ki bo namenjen onemogli članom in v katerega bo plačal vsak član po 25 dinarjev.

Sredi maše je je zadel kap

Davi se je med mašo v tukajšnji Alojziji cerkvi nenadno zgrudila na tla vdova po železničarju Jožetu Steinmetzovi iz Frankopane ulice 11. Zenske, ki so sodelile v bližini, so ji hitro prikočile na pomoč. Vsaka pomoč pa je bila zaman. Povezan je bil na lico meša mestni fizik dr. Novak, ki je ugotovil, da je nastopila smrt zaradi kapi, ter odredil prevoz v mrtvašnico na mestnem pokopališču v Pobrežju.

Veliko zanimanje za mednarodne skakalne tekme v Planici

vlada v Mariboru, Celju, Ptujtu in drugod. Tekme bodo v nedeljo 17. t. m. Že do sedaj je prejel Putnik v Mariboru in Celju veliko število prijav za poseben vlak, ki se bo odpeljal iz Maribora ob 4. in iz Celja ob 5. uri ter se vrnil v Maribor ob 23. uri. Za majhen znesek lahko posetite najlepši kraj zimske Slovenije, kjer boste videli tekmo najboljših svetovnih skakalcev. Samo še nekaj dni bo sprejemal »Putnik« v Mariboru in Celju prijave za ta posebni vlak, udeleženci iz Ptujta, Ormoža, Čakovca pa dobijo vožnje karte za progo Pragersko-Planica v vlak.

Masarykova proslava v Celju

Celje, 10. marca. Jugoslovenska-češkoslovaška liga v Celju je priredila danes dopoldne v veliki dvorani Narodnega doma svečano proslavo 85 letnice prezidenta dr. Masaryka. Proslave so se udeležili zastopniki civilnih in vojaških oblastev in uradov, mestne in okoliške občine, društev in korporacij ter mnogo drugega občinstva.

Najprej je zapel mešani zbor Celjskega pevskega društva pod vodstvom pevovodje g. Peca Segule Premlovo »Slovanca pesem«. Nato je predsednik JCL g. dr. Juro Hrašovec v vnešenih besedah opisal nesmrtno delo prezidenta Masaryka kot državnika in osvoboditelja bratskega češkoslovaškega naroda ter navedel njegove velike zasluge tudi za osvobodjenje Jugoslovenov. Orkester Godbenega društva železničarjev v Celju pod vodstvom kapelnika g. Albina Petermana je zaigral vonček slovaških pesmi, nato pa je profesor g. Janko Orožen v globoko zasnovanem govoru orisal ogromno delo Masaryka kot filozofa, Slovana in državnika, katerega osebnost je že sedaj legendarna in bo zavzela v zgodovini eno najodličnejših mest. Orkester je zaigral češkoslovaško državno himno, na odru pa se je prikazala zelo učinkovita živa slika, delo znanega strokovnjaka g. Matije Benčana, predstavljajoča poklonitev Sokolov Masarykovemu geniju. Posebno lepo svečanost je zaključil moški zbor CPD, ki je zapel mogočno staro pesem »Byvali Čechové«.

Revija ŽIVLJENJE IN SVET

POSAMEZNA ŠTEVILKA 2 Din
SEGAJTE PO DOBREM ŠTIVU!

ELITNI KINO MATICA

TELEFON 21-24

PREDSTAVE DANES OB 7.15 IN 9.15 URI ZVEČER
krasnega, globoko pretresljivega filma!

Božanska

GRETA GARBO

v milijonskem filmskem veledelu

GRAND HOTEL

Ganljiva ljubezen najlepše Rusinje, plesalke Gruzinskaje!

Guy de Maupassant

Julija Romainova

Pred dvema letoma pomladi sem potoval vzdolž obale Sredozemskega morja. Ali je kaj prijetejnega, kakor prepuštili se mislim, med tem ko z dolgimi koraki meriš cesto? Hodil sem ob vzhodu hribov tik morja. Sonce je sijalo in rahel vetrič me bo božal. Koliko iluzij, ljubezenskih želj in veselih pustolovskih misli se porodi v človeku v nekaj urah, če se tako prosto potikaš po božji zemlji.

Vsakovrstne nezavedne vedre nade se zbudijo v topilkastem, mehkem zraku; vsesavaš jih z vetrcem, potem pa ti sejejo hrepenenje po sreči v srce.

Hodil sem po poti, ki drži od Saint Raphaela na italijansko mejo; korakal sem skozi razkošno, zmerom se menjajočo scenarijo, ki je ustvarjena kakor za pozorišče ljubezenskih pesnitv vsega sveta. Zidajci pa sem se domislil, da ljudje obknejujejo vso to pokrajino od Canneisa do Monaka samo, da snemajo brzde lahkomiselnosti in veselju do življenja, da mečejo svoj denar z obema rokama skozi okno, da pod tem božjim nebom, v tem razkošnem vrtu rož in pomarančnega cvetja, razkrižajo svojo nizkotno ničemurnost in poželjenost, vso smešno prevzetnost in razkazujujo človeško bitje takšno, kakršno je: nevedno, prihuljeno, napihnjeno in zločinsko.

Tedaj sem zagledal doli v enem izmed mičnih zalivov, ki jih je tu vse polno, nekaj vil, štiri ali pet. Stiskale so se k vzhodu gore pred jelovim gozdom, ki so

je delili za njimi v dve dolini, ki morda nimata izhoda in ne poti.

Pred enim izmed teh gradičev sem od strmenja obstal, tako nepopisen pogled se mi je nudil. Bila je majhna, bela, z rjavo lesenim okrašenimi hiša, ki se je po njej plazilo cvetoče rožno grmovje prav do strehe.

In vrt! Razkošje cvetja vseh barv in oblik, ki je v okusnem in koketnem neredu raslo vse križem. Vsa trata je bila z njim pokrita; vsaka pot je bila obrobena s cvetnim trakom; streha s kamenitimi naslonom je bila ovencana z dolgimi cvetnimi vejami rdečih zvoncev, ki so žarele kakor kri.

Za hišo sem videl dolg hodnik med cvetočimi pomarančnimi drevesi, ki so segala do vzhodja hriba.

Nad vratmi je bilo z majhnimi zlatimi črkami zapisano: »Vila Nekoč«.

Vprašal sem se, kateri pesnik ali katera čarovnica stanuje tu, kateri človek vznesenih misli je odkril ta prostor in postavil to pravilčno hišo, ki se je videvala, kakor bi rasla iz velikega cvetnega šopka.

Malo dalje proč je tolkel delavec kamenje na cesti in vprašal sem ga, čigava last je ta biser. Odgovoril mi je: »Last Julija Romainova«.

Julija Romainova! Za časa otroških let sem večkrat slisal ime te velike gledališke igralkice.

Ni bilo takrat žene, ki bi bila deležna

večje hvale in več ljubezni. O koliko dvobojih in samomorih zaradi nje se je takrat govorilo. Neštivilne so bile pustolovščine, v katere so se moške podajali zaradi nje. Koliko let šteje sedaj, zapeljivka? Šestdeset, sedemdeset, petindevdeset? Julija Romainova! Tu v tej hiši! Zena, ki so jo častili najslavnejši glasbeniki in najboljši pesniki dežele! Spominjam se še razburjenja, ki je nastalo po vsej Franciji — dvanaest let sem štel tedaj — ko je nenadno zapustila enega, da je z drugim zbežala na Sicilijo.

Nekega večera po premieri, po kateri so jo gledalci cele pol ure obsipali z aplavzom in jo enajstkrat poklicali pred oder, je pobegnila s pisateljem drame v poštnem vozilu, kakor edino je bilo takrat mogoče. Vozila sta se po morju, da sta se potem ljubila na antičnem otoku, sinu Grčije, v obširnih pomarančnih gozdovih, ki obdajajo Palermo.

Govorili so potem o njeni turi na Etno, kako sta se objela in se lice na lice naglila nad ogromno želo, kakor bi se bila hotela vreči v žarečo globino.

Mož, ki je pisal plamteče verze, je že umrl. Njegove pesmi so bile tako ognjevit, da so opajale celo generacijo.

Tudi oni drugi je že mrtev, oni zapuščen, ki je skladal zanjo melodije, zanosne pesmi zmagoslavja, obupne tožbe.

Zdaj pa stanuje ona tu v tej hiši, obdani od cvetja.

Brez oklevanja sem pozvonil.

Cieto mlad služabnik, tako ves neroden, — morda je štel osemnajst let — mi je odprl.

Zapisal sem galanten kompliment za nekdanjo gledališko igralko na svojo po-

setnico in izrazil željo, da bi me sprejela. Morda pozna moje ime in mi bo dovolila obisk.

Služabnik je šel in se kmalu vrnil s pozivom, naj mu sledim. Povedel me je v čeden, korektno opremljen salon v slogu Ludovika Filipa, z mirami, težkim pohištvom, s katerega je mlada, morda šestajetletna sobarica, ki je bila prav mična, toda prav za prav ne lepotica, snela zaščitna pogrnjina.

Potem sem ostal sam.

Na stenah sem opazil tri slike: gledališko igralko v eni izmed njenih vlog, pesnika v dolgi, pri razmah tesno se prilagajajoči suknji in glasbenika, sedečega pred svetlo. Romainova je bila plavalasa in drakestra, nekoliko manjkirana, kakor je zahteval takratni čas, smehljajoča se z mičnim utecel in modrimi očmi; slika je bila skrbno in elegantno izdelana.

Vse v sobi je dihlo preteklost, ugnane dni in davno zamrlo življenje.

Vrata so se odprla in majhna gospa je vstopila. Stara, zelo stara je bila videti, s tesno počesanimi belimi lasmi, z belimi obrvmi — pritekla je kakor gibčna, brzno bela miška.

Podala mi je roko in mi rekla s čudovito mladostnim, prožnim glasom: »Hvala vam, gospod! Lepo je, da se moške danjosti še spominja žensk nekdanjosti. Prosim, sedite«.

Prilpovedoval sem ji, kako me je njena hiša očarala, kako sem hotel izvedeti za ime lastnika in kako se nisem mogel upreti želji, da ne bi pozvonil pri njenih vratih, ko so mi povedali ime hišne lastnice.

Odgovorila mi je: »To me toliko bolj

veseli, gospod, ker imam po dolgem času prvič tak obisk. Ko mi je prinesel služabnik vašo posetnico s priručnim pozdravom, sem se začela tresti, kakor bi mi naznanili prihod prijatelja, ki ga še davno nisem videla. Jaz sem mrtvec — mrtvec, katerega se nihče več ne spomni, na katerega nihče več ne misli, dokler nekoč res ne umrem; tedaj pa bodo vsi listi tisti dni pisali o Juliji Romainovi, prinašali bodo anekdote in podrobnosti iz mojega življenja in blesteče slavošpeve. Potem pa bo konec za zmerom!«

Umolknila je. Čez čas je govorila dalje: »Do tega ni več dolgo. V nekaj mesecih, morda že v nekaj dneh ne bo zdaj še tako živahna mala žena — nič drugega kakor siromašen okostnjak«.

Obrnila je svoj pogled na sliko, ki se ji je smehljala — njej, stari ženi, ki je bila samo še karikatura njene slike iz mladih let. Potem je pogledala sliki obeh mož, ponosno zaničljivo gledajočega pesnika in navdušenega glasbenika. Videlo se je, kakor bi jo vpraševala: »Kaj hočeva s to razvalino?«

Neka nerazložljiva žalost mi je tesnila srce, žalost nad dopolnjenim življenjem, ki se še obupno lovi v spominih in ki je kakor potapljaljoči se v globoki vodi.

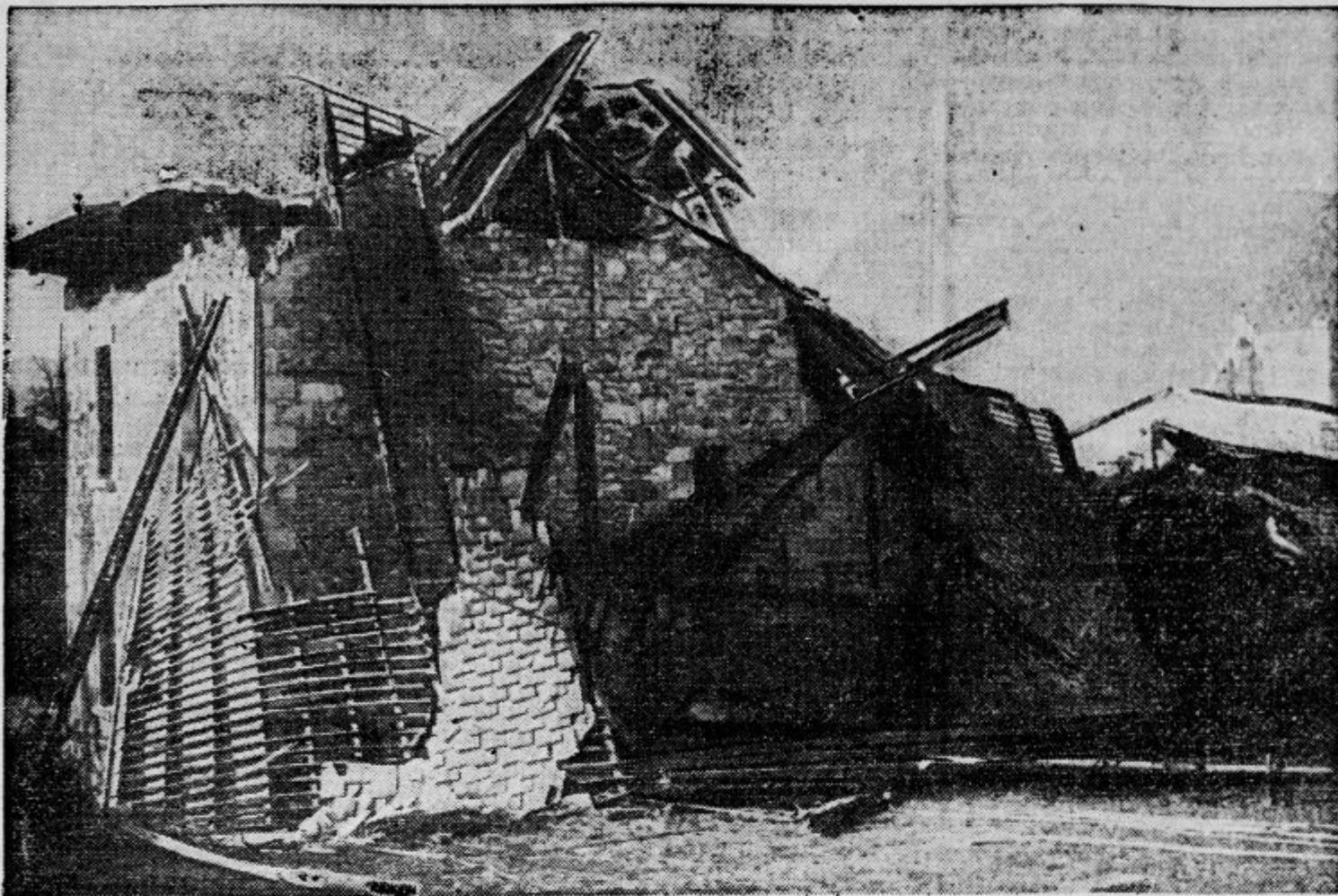
S svojega stola sem vstal na deželnih cesti razkošne ekvipaže, ki so se vozile iz Nizze v Monako, v njih pa mlade, lepe, bogate, srečne ženske in smehljajoče se, zadovoljne moške. Sledila je mojim očem in zašepetala z vdanim nasmeškom: »Ne gre, da sem in da sem bila«.

Odgovoril sem: »Kako lepo je moralo biti življenje za vas!«

Z dolgim vzdihom je menila: »Lepo in

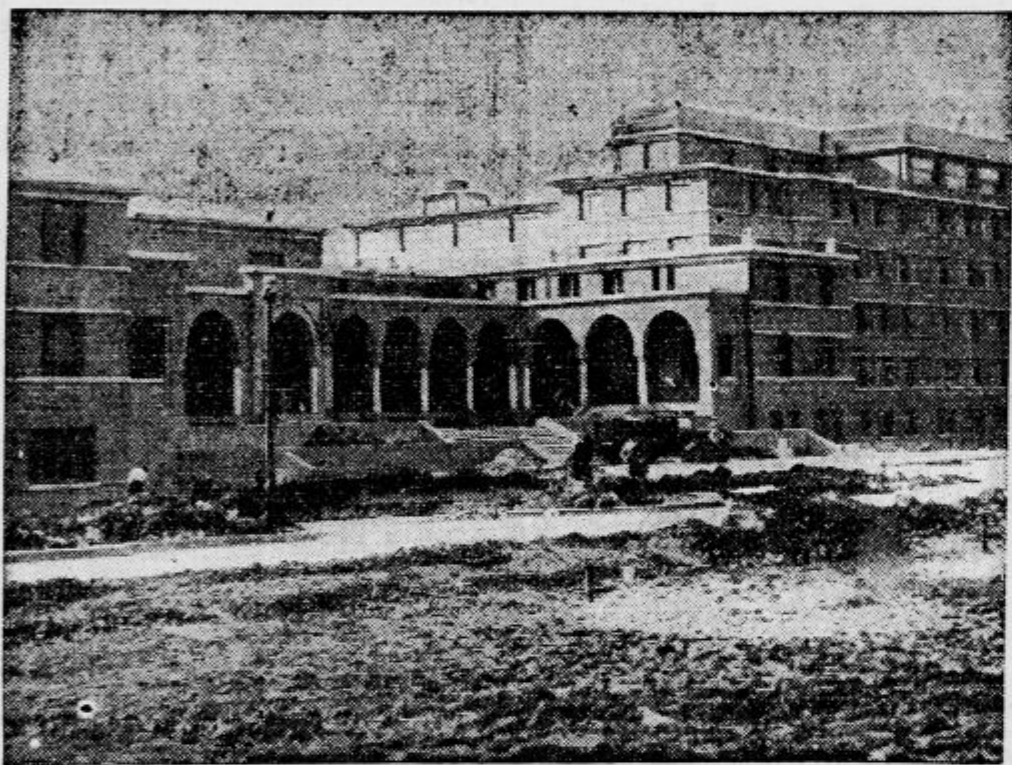
Dogodki po širnem svetu

Posledice orkana v Franciji

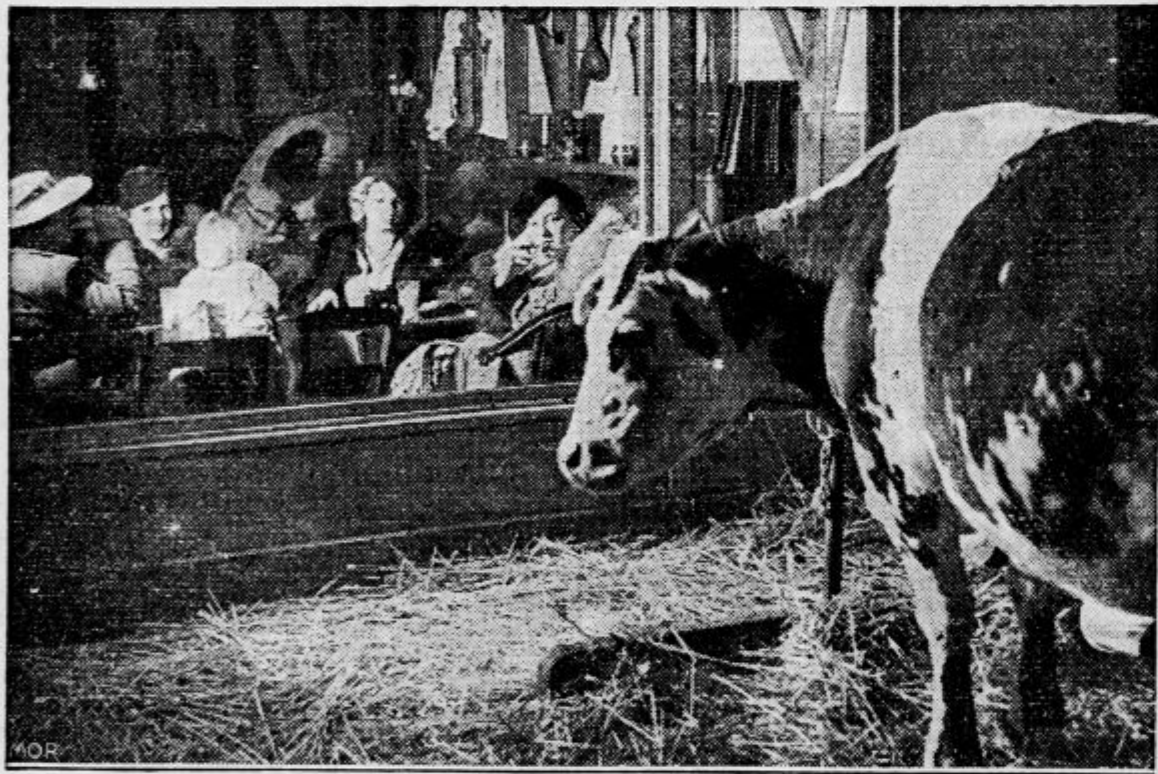
Te dni je divjal v Franciji močan orkan, ki je rušil cela poslopja kakor kaže zgornja slika

Nova muslimanska bolnica v Parizu

V francoski prestolnici so te dni odprli novo bolnišnico za muslimanske bolnike

Kompromis med velemestom in deželo

Ta slika ni nobena pustna potegavščina, marveč resnični posnetek iz najbližje okolice Pariza, kamor hodijo Parižani pit sveže mleko, pravkar pomolženih krav

sladko. Zato me zljaj toliko bolj peče. Spoznal sem, da bi rada govorila o sebi. Z veliko obzirnostjo, kakor bi se dotikal bolnega telesa, sem jo izpraševal. Pripovedovala mi je o svojih uspehih, o svojih opajajočih triumfi, o svojih prijateljih, o svojem zmagoslavju življenju.

»In svoje največje veselje, svojo pravo srečo — ali ste jo našli v gledališču?« sem jo vprašal.

»Ne,« je odgovorila živahno. Smehljaj sem se. Z žalostnimi očmi je pogledala obe sliki in menila: »Za srečo se moram zahvaliti tukajle.«

Nisem se mogel zdržati, da ne bi vprašal: »Kateremu?«

»Obema. V spominu jih čisto celo nekoliko zamenjujem. Zaradi enega imam celo še zdaj večkrat težko vest.«

»Potemtakem, gospa, vaša hvaležnost za srečno življenje prav za prav ne velja tema dvema osebam, temveč ljubimci samu. Ta dva sta bila le njena posredovalca!«

»To je mogoče. Toda kakšna posredovalca!«

»Ali ne mislite, da bi vas preprosto mož morda še bolj ljubil, mož brez slovitega imena, ki bi vam posvetil samo vse svoje življenje, vse svoje srce, vse svoje misli. Pri teh dveh sta tekmovali z vami dve nevarni tekmovalki: glasba in pesem.

Zaklinala je z mogočnim glasom, ki ji je ostal mlad in ki je še zdaj zbuja v poslušalcu prijeten vtis: »O ne, gospod, o ne. Morda bi me bil kdo drugi bolj ljubil, toda ne ljubil bi me tako. Ta dva sta mi zljaj pokazali čar ljubimci, česar bi

nihče drugi ne zmogel. Zljaj sta me oamiti. Ali bi mogel preprosto človek povedati to, kar sta mi govorila onadva z glasbo in besedami? Ali je dovolj, če samo ljubite, ne znate pa vse lepote, vse glasbe neba in zemlje položiti v svojo ljubezen? Oba sta vedela, kako se približi ženska z besedami in glasbo. Res, v tej strasti je bilo morda več iluzije kakor resničnosti, toda iluzije nas dvigajo do zvezd, medtem ko nas resničnost pušča bolj ljubiti, vendar sem samo s posredovanjem teh dveh razumela, čutila in oboževala ljubezen!«

Zdajci se je začela jokati. In točila je brez hrupa solze obupa. Delal sem se, kakor bi ne bil ničesar videl. Gledal sem ven. Po nekaj trenutkih se je spet umirila: »Gospod, skoro pri vseh ljudeh se srce stara s telesom. Za mene pa to ne velja. Moje bedno telo šteje devetinšestdeset let, a moje srce le dvajset... Zato živim tu v samotni za svoje cvetice in svoje sanje...«

Dolg molk je nastal. Kmalu se je čisto umirila in je začela smehljaje se znova kramljati: »Kaj to ti se iz mene norčevali, če bi vedeli... če bi vedeli, kako preživljam svoje večere, kadar je lepo vreme. Sramujem se prav za prav pred samo seboj in čisto se me loti sočutje z menoj.«

Nisem hotel biti veljiv, sama pa ni povedala, kaj počenja tako smešnega. Kmalu nato sem vstal, da se poslovim.

»Zet?« je vprašala.

Ko sem ji rekel, da bi rad večerjal v Monte Carlu, je plašno vprašala: »Ali ne bi hoteli večerjati z menoj? To bi me zelo veselilo.«

Bolnik in tajna policija

Ruski poslanik v Berlinu je vložil pri nemški vladi oster protest proti dejanju, ki utegne še bolj poostri napeto razmerje med Rusijo in Nemčijo.

V zdravilišču za jetične St. Blasien v Badnu leži že več nego pol leta ruski državljani Orlovski v brezupnem stanju. Ne more se niti ganiti s postelje. Te dni so se pojavili v sanatoriju uradniki nemške državne tajne policije in dejali, da morajo bolnikovo sobo preiskati, češ da je bolnik, ki računajo vsak trenutek z njegovo smrtjo, vtihotapil iz Švice agitacijske spise proti narodnemu socializmu. Čeprav je glavni zdravnik izjavil, da je stanje Orlovskega zelo resno in bi morali takšne stvari opustiti, so detektivi izvršili preiskavo, ki je trajala nad eno uro. Zdravniki so morali bolnika celo dvigniti s postelje, da so preiskali še to. Potem so izvršili telesno preiskavo žene Orlovskega, ki se mudi v sanatoriju, da neguje moža. Našli niso niti najmanjšega dokaza za krivdo Orlovskega in je vse skupaj očitno ena izmed samopasnosti, ki si jih neko moderno junastvo tako rado posluša tam, kjer se čuti varno. Preiskava se ni zgodila na pobudo kakšne lokalne oblasti, temveč na višji ukaz.

V ruskih krogih je stvar zbudila veliko ogorčenje in posledica bo ta, da bo imela Nemčija sama škodo. Do zadnjega časa je ruska vlada mnoge bolne uradnike pošiljala na zdravljenje v nemška zdravilišča. Sedaj bo to ustavila in poročajo, da bo izdala splošno prepoved tudi za potovanja na odpočitek v Nemčijo.

Katera ptica leti najhitreje

Ne »kralj zrak«, orel, kakor se splošno misli. Tudi brza lastovica ni najhitrejša ptica, dasi jo tako običujemo pri njenem šviganju. Po znanstvenih ugotovitvah doseže orel in lastovica povprečno brzino samo 45 km na uro. Mnogo hitrejši je golob, ki preleti povprečno 72 km na uro. Na videz okorni let jerebice je v resnici jako hiter. Ko so merili njeno hitrost, so ugotovili 80 km na uro. Tudi sokol, ki doseže že veliko brzino 95 km na uro, še ni najhitrejša ptica. Najhitrejša je namreč — raca, ampak ne časnarska! Ona doseže največjo brzino do 135 km na uro, na daljših poletih pa povprečno 122 km. To je 37, odnosno 33 metrov na sekundo!

Tatvina zlata na letališču

Na letališču Croydon poleg Londona so neznani tatovi odnesli za 21.000 funtov šterlingov zlatih palic, ki so čakale v uradi aerodroma za prevoz v Francijo. Tatovi še niso prišli.

Takoj sem sprejel povabilo in Romanova je vsa vesela pozvonila, naročila potrebno svoj malj sobarici in mi potem razkazala hišo.

Z zelenjem in cvetjem okrašena steklena veranda se je držala jedilne dvorane. Iz nje se je videl ves dolgi pomarančni drevored, ki je segal do vznožja hriba. Nizka, v zelenju skrita klopica je pričala, da gledališka igralka čisto sedi tukaj.

Potem sva gledala cvetje v vrtu. Počas se je bližal večer, toplkast, miren večer, poln vseh vonjev zemlje. Somrak je bil, ko sva sedla za mizo. Večerja je bila dobra in dolgo je trajala. Postala sva si kmalu zaupljiva kakor prijateljca, ko je začela, kako globoko simpatija se je v mojem srcu začela buditi zanj. Izpila je kozareček vina in postala je zgovornejša.

»Oglejva si mesec,« je menila po večerji. »Silno ga imam rada! Bil je priča moje največje sreče in včasih se mi zdi, da nahajam v njem vse svoje spomine. Včasih ga samo pogledam in vse odvisi spet. Včasih... zvečer... si napravim teater... očarljiv teater... Če bi vedel, saj bi se mi smejal... Ne, ne, ne upam si vam povedati... res ne!«

»Povejte mi samo. Obljubim, da se vam ne bom smejal... prisegam vam...«

Oklevala je. Prijel sem njene roke, njene bedne shujšane, mrzle roke in jih poljubil drugo za drugo, večkrat, kakor sta nekoč to delala tista moža na slikah. Bila je ginjena, vendar je še oklevala.

»Ali mi torej obljubite, da se ne boste smejali?«

V Afriko gredo!

Italijanski listi priobčujejo to-le značilno sliko, ki prikazuje, s kakšnim veseljem se odpravljajo dobrovoljci na pot v Eritrejo, kjer bodo čakali na vojni pohod v Abesinijo

Upor Indijancev na meji Guatemale

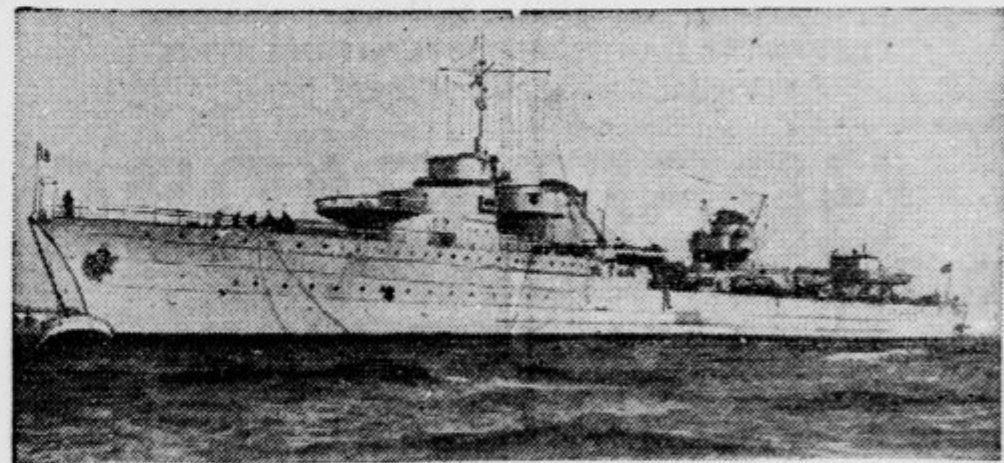
V južni Mehiki, na ozemlju Chiapasa, ki meji na republiko Guatemalo, je izbruhnila te dni indijanska revolucija. V boje je poseglo tisoč bojevitih vojščakov Iteksoskega plemena z družinami. Ti rdečkožci niso le drzni, ampak tudi do skrajnosti pogumni.

Spor je nastal zaradi ugrabljenja neke mlade Indijanke, katero so odvedli belo-kožci iz šotora indijanskega poglavarja. To je dalo Indijancem povod, da so izkopali sekuro, kar vedno pomeni vojno. Zdi se, da se obeta konflikt z vsemi prilastki indijanskih bojev. V noči od petka na soboto se je razlegal po ulicah obmejnega mesteca Cancuca bojni vrišč in vpitje Indijancev. Rdečkožci so naskočili mesto in pomorili mnogo prebivalcev. Naskakovalci so se hudo znesli nad meščani. Med drugim so zažgali mestno hišo in več drugih poslopj. Mehikiška vlada, ki je bila obveščena o divjostih, je takoj mobilizirala posebne vojaške oddelke ter poslala v ogrožene kraje 5000 mož, ki imajo nalogo zatreti upor.

Poštna vreča z 900.000 franki izginila

Kakor piše pariški »Populaire«, je izginila prošlo soboto na postaji St. Lazaire poštna vreča z 900.000 franki. Kam je prišla, niso mogli ugotoviti. Sumijo, da ima tatvino na vesti organizirana roparska tolpa, kajti že pred časom je na podoben način izginila vreča z 1,6 milijona frankov na poti iz Pariza v neko francosko podeželsko mesto.

Nov francoski torpedni rušilec

V Seyne-sur-Mer so zgradili nov torpedni rušilec za francosko mornarico. Imenjuje se »Indomptable« (Neukrotljivi)

»Prisegam.«

»No, torej pojdiva.«

Vstala je. In ko je malj nerodni služabnik v zelenem fraku za njo potisnil njen stol k mizi, mu je rekla tiho nekaj besed v uho. Odgovoril je: »Tako, gospa.«

Prijela me je pod roko in stopila sva v verando.

Pogled na pomarančni drevored je bil diven. Mesec, pravilni polni mesec je spal na ozko stezo med drevjem srebrni sij; kakor brezkončno sladka jasnost je ležal blesk na rumenem pesku pod okroglimi, temnejšimi vrhovi dreves.

In ker so drevesa cvetela, je napajal noč njih polni težki vonj. In v njihovem temnem zelenju so se bleščali tisoči kresnic kakor bi na zemljo padlo nebo z zvezdami.

»Kakšno pozorišče za ljubezenski prizor?« sem vzkliknil.

»Kaj ne!« je menila. »No, saj boste kmalu videli.«

Rekla mi je, je naj sedem poleg nje.

To vse imam, da žalujem za pobegim življenjem,« je šepetala. »Vi, današnji ljudje, ne mislite več na te reči! Vi ste postali borzjanci, trgovci, praktiki. Vi sploh ne znate govoriti z nami. Namestu ljubezni imate »razmerje«, katerega začetek je pogosto neplačan račun od šivilje. Če se vam zdi račun večji kakor vrednost ženske, se umaknete. Če pa je račun manjši, ga plačate. Lepe navade! Lepa neznost!«

Prijela me je za roko.

»Poglejte!...«

Vneto sem pogledal v smer, kamor je pokazala... Zdalj ob koncu drevoreda

sta korakala po stezi, obsijani od meseca, mlada človeka tesno objeta. Bližala sta se z majhnimi koraki, izginevala v senci dreves in se spet kazala v jasni mesečini. On je bil oblečen v bel atlasov suknjič v slogu preteklega stoletja in je imel na glavi klobuk s peresom. Tudi ona je bila v obleki ustreznega sloga s trakovi in je imela visoko, napodrano pričesko lepih dam tiste dobe.

Kakšnih sto korakov pred nama sta obstala sredi drevoreda, se objela in se lično drug drugemu priklonila.

Zdajci sem ju spoznal: mala služabnica Romainove. Lotila se me je bolesto strašna veselost, ki me je začela grizti, da sem se zviljal na klopi. Vendar se nisem zasmel. Upiral sem se smehu s krčevitim naporom, med tem ko se je v meni vse tako treslo, da sem se bal, da zbolim, kot si prizadeva mož, ki so mu odrezali nogo, z vsemi silami upreti se potrebi po kričanju, ki mu kar trga grlo.

Dvojica se je obrnila nazaj v drevored in je nudila znova prikupen pogled. Stopala sta zmerom dalje in izginila, kakor izginejo sanje.

Nič več se nista pokazala in z mesečino obliki drevored se je videl na mah žalosten in pust.

Poslovil sem se, poslovil, da se ne vrnem več, zakaj, spoznal sem, da se bo ta gra še pogosto ponovila. Igra, ki mora vsi preteklost, polno ljubezni in lepote, resnično in vendar varljivo, zapeljivo, čudovito preteklost znova zbuditi; igra, ki še zdaj vzemirja srce stare gledališke igralke in ljubimke z nepotopnim koprnenjem.

Sportna nedelja

Dve zmagi ljubljanskih vodilnih klubov

Ilirija je zasluženoma premagala zagrebiškega ligaša, Primorje pa s Trboveljčani ni imelo težkega posla

Na dveh sosednjih igriščih s obeh strani Tyrševe ceste sta odigrala vodilna ljubljanska kluba zadnji tekmi pred startom v prvenstveno tekmovalje. Prihodnji nedeljo gre Primorje v Split na prvo letošnje Mgaško srečanje. Ilirija pa odpravlja s prvenstveno tekmo proti Željezničarju v Mariboru svojo letošnjo borbo za točko. Zato je bil obema potreben še poslednji pregled razpoložljivih moči in tako je prišlo do dveh prereditev, ki sta si bili na zunanjo konkurenco, da si bili obe potrebniji.

Ilirija : Hašk 3:1 (1:0)

Ilirija: Herman — Svetic, Berglez — Unterreiter, Sočan, Luce — Jug, Slapar, Pikič, Dolšek, Doberlet.

Hašk: Šijačić — Slivak, Matijević — Golač, Gajer Ivica, Gajer Zvonko — Bobinski, Fink, Kunst, Horvat, Ranogajec. Partnerja sta dala igro, ki se ji je poznalo, da je šele zgodnje sezonska. Bila je poleg tega ves čas precej prijateljska in šele pod konec, ko je imel Hašk že tri gole izgube in se je začel resneje truditi, je postala tudi nekoliko borbena. Sicer pa je zadostila svojemu namenu, da pokaže, s kakšnimi močmi razpolagata kluba pred startom v prvenstveno sezono.

Belo-zeleni so igro dobili v naskoku. Mehki Haškovi igri so zopet ustavili močnejši start in odločne poteze naprej, kar jim je vrlo tri lepo priborjene zgoditke. V svojih vrstah so imeli še zelo neizpravljane moči, tudi niso vedno igrali taktično. Obramba je bila z izjemo Bergleza solikna. V Hermanu je imelo moštvo svojo najboljšo moč. Srednja vrsta ni vzdržala celega časa. V prvem delu igre je dobro podpirala svoj napad, tačas je bil Unterreiter najboljši mož v vrsti, potem se je kljub sveži moči na sredini — Pogačnik je zamenjal Sočana — zrušila in jo je nasprotnik potisnil v defenzivo. Napad je bil še najmanj homogen in najmanj učinkovit del moštva. Prvi in tretji gol gre sta na račun taktičnih potez iz srednje vrste, sam napad si ni ustvaril skoro nobenega položaja.

Haškovi so tudi imeli v napadu svoje najslabotnejše orozje. Najboljši so bili v srednji vrsti, ki pa se je v glavnem omejevala samo na ofenzivno igro. Gajer je bil obenem edini strelac v moštvi in na momente je nekam neobičajno učinkoval taktika napada, ki je igral na svojo, — srednjega krilca, ko sam ni mogel izvesti niti en pаметen strel na gol. Omembe sta vredna še Šijačić v голу in od branilcev Šivak, ki sta mnogo prispevala, da rezultat ni bil še bolj ponižujoč.

V prvem delu igre je stil in tempo diktirala Ilirija. V visoki igri se Hašk ni znašel in tako je ta del igre potekel v delni premoči domačih. V 15. min. je Gajer zaključil hands, Sočan je prosti strel lepo taktično podal pred gol, kjer ga je Doberlet — v takih zadevah še vedno zelo opazen — prestregel z glavo in poslal v mrežo. V živahni igri je nato potekel polčas brez drugih dogodkov.

Hašk se je v drugem delu igre potrudil. Vstihl je svojo igro po tleh, ki mu je prinesla premoč v polju. Že v 6. min. je moral v drugo kapitulirati. Zrhljana obramba se je nenadoma znašla pred sunkom ilirijanskega napada, ki ga je Pikič brez oklevanja zaključil s ostrim in plasiiranim strelom. Haškovi so reklamirali ofsajd, toda pozicija ni bila jasna, a sodnik je zgoditku priznal veljavnost. Po tem dogodku se je Hašk skoro dobesedno vsidral v nasprotnikov kazenski prostor, tako da je belo-zelena obramba morala precej napeti svoje sile. Pri tem ji je šel sam nasprotni napad zelo na roko; ta je umel s kombinacijami priversti žogo skoro do gola, odločne zadnje poteze pa ni zmogel. Sredi polčasa se je celo situacija bistveno preokrenila. Sporadičen ilirijanski napad je trenutno razbremenil obrambo, Unterreiterju je uspel posrečen prenos in zopet je bil Doberlet z glavo na mestu, a žoga je šla neubranljivo v mrežo, 3:0 za Ilirijo! Takoj za tem je Šivak s bombno pretvorili prost strel in postavil rezultat 3:1 za Ilirijo.

Kljub močnejši igri v polju bi bil utegetni malo odločnejši ilirijanski napad izdelati še mnogo lepši rezultat, priklj je bilo za to več kot dovolj. Tekmi je prisostvovalo okoli 500 ljudi, sodil je dobro rezervista g. Buljevič.

Ilirija : Sloga 0:0.

V predtekmi je Sloga pokazala, da je močan protivnik in da po zaslugi prezimuje na naslovu jesenskega prvaka druge razreda.

Primorje : Trbovlje repr. 12:0 (5:0)

Primorje: Starec — Jug, Bertonec I — Zemljak, Kukanja, Boncelj — Janežič, Doležal, Makovec, Bertonec E, Hasel. Trbovlje: Guzelj (Dobrna) — Goslar (Hrastnik), Vodopivec (D) — Vozel (Retje), Osepek (H), Podkornjak (D) — Jordan (Amater), Kos (D), Droic (H), Pintar (D), Rupelj (Trbovlje).

Ligino moštvo Primorja je bilo dolžno Trboveljčanom revanše za jesensko gostovanje in jih je za to priliko pozvalo v Ljubljano. Treba je takoj povedati, da tudi izbrana enajstorka iz Trboveljskih revirjev ni našemu prvemu moštvo doraštel protivnik. Sicer so se fantje iz revirjev trudili, uspelo jim je tudi držati odprto igro, vendar so naposled morali končiti rutiniranejšemu in bolj trenirane mu protivniku. V ostalem pa so Trboveljčani nastopili brez vsakega treniranja.

Črno-beli so sicer dosegli številčen uspeh, vprašanje je le, kako bo v borbi z močnejšim nasprotnikom. Proti temu nasprotniku so se obnesle vse vrste. V

obrambi je bil najboljši mož Boncelj, Kukanja ni mogel povsem zadovoljiti. Napad se je razigral, Janežič je v prvem delu igre dobro centriral, v svojem sosedu Doležalu je našel partnerja, s katerim se dobro razume; obenem se Doležal uveljavlja kot novi goalgetter črno-belih. Tudi ostali v napadu so opravili svojo nalogo v splošno zadovoljstvo. Gole so dali: Doležal 7, Makovec, Pepček po 2, Hassl 1.

Trboveljčani so bili, kakor rečeno, šibek protivnik. Najbolj obremenjen del moštva je bila obramba, tem bolj ker je imela v halihi le slabo pomoč. Tako je imela prav obramba največ prilike, da se izkaže in je bila v resnici tudi najboljši

del v moštvo. Napad je prihajal le sunkoma naprej.

Sodil je zadovoljivo g. Strah, nekdanji sodniški kandidat. Ljudi je bilo za polovico manj kot na sosednem igrišču, proti koncu — na Iliriji se je stvar prej končala — se je celotna publika znašla na primorjanskem igrišču in složno motrila zadnje faze igre na tem igrišču.

Svoboda : Primorje rez. 5:2 (2:1).

Svoboda je jako prijetno iznenadila. Zdaj se, da je svoje moštvo preko zime popravila in da bo v nastopajoče prvenstvo posegla bolj energično. Rezultat je povsem zaslužila.

Načrt zakona o sportu je pripravljen

Važne določbe glede delovanja sportnih in viteških organizacij

V ministrtvu za telesno vzgojo je že izdelan načrt zakona o viteških in sportnih organizacijah. V merodajnih krogih zagotavljajo, da bo ta zakonski načrt, o katerem prinašamo v naslednjem glavnem točki, predložen že na prvem zasedanju nove Narodne skupščine.

Problem amaterstva.

Zaenkrat načrt najprej določa naloge in cilje viteških in sportnih organizacij. Moralna in nacionalna okrepitev viteškega duha med narodom in vsestranski ter harmonični razvoj in okrepitev zdravja naše mladine mora biti prva naloga naših telesnovzgojnih organizacij. Zakonski načrt izrecno določa, da morajo vsi sporti v naši državi biti organizirani docela amatersko. Vse organizacije morajo biti prostovoljne, svobodne in samostojne ter so vezane na navodila in nadzorstvo svojih nadrejenih sportnih organizacij in ministru za telesno vzgojo naroda.

Vprašanje taks.

Vse tekme in poučna predavanja viteških in sportnih organizacij bodo proste državnih, banovinskih in občinskih taks na vstopnice. Vendar pa bodo morali klubi plačati od bruto dohodka vseh tekem 10 odstotkov za fond za gradnjo skupnih vsehališč, igrišč, tekašišč, plavalnih prostorov, taborov itd.

Zdravstveno nadzorstvo.

Vse državne in samoupravne oblasti morajo nadzirati delo viteških in sportnih organizacij, ne da bi se vmešavale v njihovo notranje delovanje, ter jih z vsemi razpoložljivimi sredstvi podpirati. Higijenski zavodi, zdravstvene občine in zadrge, domovi narodnega zdravja, šolske poliklinike in vse bolnice ter ambulanice morajo brezplačno dati sportnim zdravnikom na razpolago vse potrebne priprave za funkcionalna in antropometrijska merjenja ter rentgenološke preglede sportnikov.

Sola in sport.

Viteški in sportne organizacije morajo postaviti brezplačno na razpolago svoja igrišča šolam za telesne vžbe učencev ter poglavarstvom (občinam) za nedeljske tečaje, ki so osnovani po zakonu o obvezni telesni vzgoji. Vse šole pa morajo dati v prostem času na razpolago viteškim in sportnim organizacijam svoje telovadnice in šolska igrišča.

Učenci in učence vseh srednjih in slšnih strokovnih šol, ki se dobro učijo in so dobrega vedenja, se smejo vžebati v posameznih viteških in sportnih organizacijah. Vendar pa v teh organizacijah nimajo niti aktivne, niti pasivne volilne pravice.

Priprave za sportno udejstvovanje.

Član viteške ali sportne organizacije more postati samo oni, ki je star vsaj 18 let. Zaradi priprave človeškega organizma za sport mora vsako društvo imeti »pripravljalno šolo«, ki bo trajala 4 do 6 mesecev. To šolo morajo absolvirati vsi oni, ki niso vsaj šest mesecev vžebali v poudlaku.

Viteški in sportni savezi so vrhovne in avtonomne zednice, ki združujejo svoje poudaveze, župe in odbore. Oni dajo organizatorična, vzgojna, zdravstvena in tehnična navodila. Vodiijo statistiko, držijo zveze z ostalimi savezi doma in v inozemstvu, nadzirajo delovanje svojih sportnih edinic ter so vrhovna oblast glede kaznovanja in pritožb.

Savez sportnih savezov.

Naloga Saveza sportnih savezov je, da poveže delovanje vseh sportnih savezov ter da vzdržuje sodelovanje s sokolskim savezom. Dalje mora organizirati propagando vseh sportov in sportski tisk, podpreti delovanje Jugoslovenskega olimpijskega odbora, določiti terminale velikih sportnih tekem, ki bi se morebiti vršile istočasno. Savez sportnih savezov je po svetovalni organ ministru za telesno vzgojo naroda glede celokupnega sportnega gibanja v naši državi.

Polnomočje se ukinejo.

Zelo važen je § 15 zakonskega načrta, ki določa, da morajo na kongresih in skupščinah odločati samo osebno prisotni člani in delegati. Zastopstva niso več dovoljena. Zakon torej odpravlja prakso, da more ena oseba biti delegat več klubov. Ta točka zakona se ne nanaša na Kolo Jahačev, ki je postavljen pod nadzorstvo ministarstva za kmetijstvo, dalje ne na lovski savez, ki spada pod kompetenco ministru za šume in rude. Avtoklub in Aeroklub sta samostojni ustanovi ter za njih ta zakon ne velja.

Olajšave za sportne organizacije.

Načrt zakona o sportu predvideva, da morajo banovinske, mestne in občinske uprave brezplačno odstopiti sportnim organizacijam zemljišča, zgradbe in material. Minister za šume in rude more dati planinskim, smučarskim in ekavskim organizacijam na razpolago les, prometni minister pa bo v sporazumu z ministrom za telesno vzgojo izdal pravilnik o popustih na železnicih. Minister za vojsko in mornarico bo izdal naredbi o olajšavah pri kadrskem roku članov viteških in sportnih organizacij.

Schmelingova zmaga nad Hamasom

V Hamburgu je Nemec Schmeling nadmočno porazil Američana Hamasa v IX. kolu s tehničnim knock outom

Hamburg, 10. marca.

Ob volikanski udeležbi občinstva se je danes v novi sportni dvorani vršila izločilna borba za svetovno prvenstvo v vseh kategorijah v boksu med Nemcem Schmelingom in Američanom Hamasom. Borbi je prisostvovalo nad 20.000 gledalcev. Pri tehnanju se je pokazalo, da je bil Nemec za 700 gramov težji. Borbo so prenašale vse nemške in več inozemske radio postaje. Zmagal je prepričevalno Schmeling, ki je v prav vseh kolih pokazal veliko premoči in je končno zasluženoma zmagal s tehničnim knock outom, ker je sodnik v 9. kolu prekinil brezupno borbo zaradi popolne onemoglosti Hamasa. Kratek potek borbe:

1. kolo: Schmeling takoj navali in pošlje nasprotnika med vrvi. Hamas mora sprejeti več težkih udarcev. Kolo jasno za Schmelinga.

2. kolo: Hamas sprejme ponovno več udarcev, vendar se smehlja. Schmeling je silno previden in se bojuje ves čas na dolgo distanco, dočim išče Hamas borbo na blizu. Kolo zopet za Schmelinga.

3. kolo: Schmeling je kakor v svojih najboljših dneh. Najprej obdeluje Hamasa z levico, nato še z desnico in vprizori pravi bombardement udarcev, da se Hamas opoteče. Kolo zopet za Schmelinga.

4. kolo: Schmeling takoj navali in zaden dvakrat z levico in desnico. Nato sledita zapored dva doubleta na Hamasovo brado. Sledi medsebojni izmenjavanje udarcev. Američan skuša vedno telesno borbo, kar pa Nemec prepreči z levico. Tik predno gong konča kolo, mora sprejeti Hamas več udarcev.

5. kolo: Schmeling odvrne z levico vse napade Hamasa, čigar brada in nos kažeta rdeče lise. Borba je zelo fair.

6. kolo: Schmeling se kakor pušica pože proti Hamasu in ga težko zadene v želodec. Hamas pade, vendar se dvigne, ko je sodnik štel do 7. Komaj je na nogah ga ponovno zrušijo krepki udarci in mora spet do 8 na tla. Spet se je dvignil, toda aerija krepkih udarcev v prsa in glavo ga ponovno prisili, da mora do 8 na zemljo. Hamas je popolnoma grogy in ima že čisto steklen pogled. Borba se približuje koncu. Schmeling napada z vso silo in spet prisili nasprotnika na tla. Ko je sodnik štel do 4, je Američana rešil gong.

7. kolo: Nemec je stalno v napadu. Hamas se umika in skuša priti na vsak način do nasprotnikovega telesa. Schmeling, ki je silno hladnokrvn, pa drži z levico dolgo distanco. Američanec mora ponovno sprejeti več udarcev, ki ga obutno pretrepejo. Občinstvo komaj čaka, kdaj bo jenjal neverjetni odpor Hamasa, ki je pokazal skoro nadčloveško izdržljivost.

8. kolo: Schmeling čaka na priliko, kdaj bo mogel sprožiti svojo nevarno desnico, s katero je odločil že toliko spopadov v svojo korist. Hamas se neverjetno hrabro brani. Schmeling ga bombardira in pože na vrvi in prisili na kolena. Američan mora sprejeti težke udarce. Levo oko mu je prišlo krvaveto. Hamas je popolnoma onemogel in se ob znaku gonga opotekaje vrača v svoj kot.

9. kolo: Nemec beeno napada. Skoro neverjetno je, da se Hamas še drži na nogah. Kolena mu klecajo, vendar ne pade. Spet ga Schmeling prične na vrvi, kjer dobi

težke udarce, nasproti katerim je popolnoma brez moči. Občinstvo, ki stalno navdušuje Schmelinga, kriči ves čas knock out, konecc. V tem brezupnem položaju za Hamasa prekine sodnik neenako borbo in proglasi Schmelinga za zmagovalca s tehničnim knock outom.

Po končani borbi je Schmeling stopil pred mikrofoni in je izjavil, da je srečen, da je zmagal na domačih tleh, mora pa priznati, da se še nikoli ni boril s tako hrabrim nasprotnikom.

Ostale nogometne tekme

Ljubljana: Tekmi za zimski pokal na Hermesovem igrišču: Hermes : Svoboda 16:0. Grafika : Sloga 7:0.

Domžale: Hermes : Domžale 4:1. Zagreb: Gradjanski : Concordia 2:0 (0:0). Concordia je bila v prvem polčasu v premoči. Želelo se je, da se bo tekma končala neodločeno. V drugem polčasu je Novosel v 5. min. zabil prvi gol za Gradjanskega, ki je nato igral bolje. Drugi gol je po prostem strelu z daljave 16 m zabil Kokotović. Concordia je nato prevzela inicijativo, vendar pa ni mogla izpremeniti rezultata. Sodil je objektivno g. Mikulčić.

Beograd: BSK : Jugoslavija 3:2 (0:1). Zanimiva, lepa, ostra, toda fair igra. Gole so dali za BSK Marjanović 2, Tirnančić 1, za Jugoslavijo Sekulić 2. Pri Jugoslaviji se je zlasti odlikoval novi golman Plac.

Dunaj: Austria : Hakoah 5:2 (2:0). Rapid : WAC 11:2 (4:0). Admira : Wacker 5:0 (3:0). Sportklub : Libertas 2:2 (1:1). Tekmi Favoritner FC : FAC in FC Wien : Vienna sta bili odpuvedani.

Praga: Sparta : Prostějov 6:0 (3:0). Slavia : Bohemians 4:1 (0:1). Kladno : DFC 4:2 (1:0). Viktoria Pízen : Teplitzer FC 2:0 (2:0).

Rim: Ambrosiana : Bologna 1:0. Alessandria : Lazio 1:0. Juventus : Torino 3:1. Sampierdarena : Roma 1:0. Milano : Napoli 1:0. Brescia : Pro Vercelli 3:0. Palermo : Firenze 0:0. Livorno : Triestina 2:1.

Budimpešta: Hungaria : III. okraj 2:1. Kispest : Somogy 32. Phöbus : Soroksar 3:0. Ferencváros : Bocsokay 1:0.

Službene objave LNP

(Seja p. o. 6. marca 1935.)

Navzoči gg. dr. Köstli, Novak, Jugovec, Skuhala, Bergant, Šušnik, Salomon. Odsočni gg. Zupane, Trpin, Jančar, Juvan. Zapisnik zadnje seje in zapisnik 24. seje poslovnega odbora se odobrita.

Odobrili se odigranje prijateljskih tekem: Ilirija—Hašk, Zagreb in Ilirija II.—Sloga, Ljubljana, dne 10. marca v Ljubljani, Primorje—reprezentanca OO Trbovlje 10. III. v Ljubljani, Ilirija—BSK 25. III. v Ljubljani, pokalni tekmi Grafika—Zalog in Hermes—Svoboda, obe 10. III. v Ljubljani. Naknadno se odobri odigranje prijateljskih tekem: Olimp—Trbovlje 24. februarja v Celju, Primorje—Željezničar, Maribor in Primorje II.—Mars obe 3. III. v Ljubljani. Domžale—Primorje 3. III. v Domžalah, Slovian—Triglav 24. febr. v Ljubljani in pokalni tekmi Grafika—Svoboda in Hermes—Zalog, obe 3. marca v Ljubljani.

Za preostanek 5 minut prekinjene prvenstvene tekme Ilirija—Hermes 23. dec. 1934 se pozivata oba kluba, da sporočita do prihodnje seje eventualni sporazum, da se odigra preostalih pet min. pred pričetkom pomladanske returne prvenstvene tekme. Sicer se bo določil preostanek na prihodnji seji.

Prošnji Ilirije za odgoditev prvenstvene tekme Ilirija—Željezničar, določene za nedeljo 17. marca v Mariboru, se ne more ugoditi, ako ne pristane na odgoditev Željezničar. Zaradi tega se poziva Željezničar, da takoj sporочи, ali pristane na preložitve in ali je pripravljen odigrati to prvenstveno tekmo na praznik 19. marca 1935. — Prošnja TSK Moste za odigranje poskusne tekme z Mladiko v nedeljo 10. marca se odstopi upravnemu odboru.

Ker so že izrečane prvenstvene tekme za državno prvenstvo, se redigirajo termini podsaveznega liginega tekmovalja v Ljubljani in sicer: Ilirija—Rapid, določena za 24. marec se določi na 16. junij in Ilirija—Čakovečki SK določena za 7. april, se določi na 2. junij. Preloži se tudi prvenstvena tekma Svoboda—Rapid, določena za 20. junij na 29. junij zaradi olimpijskega dne.

Verificirajo se s pravom takojšnjega nastopa za Čakovečki SK Wortman Josip, za Maribor Tinta Miha, Podbukovek Slavko, za Rapid Wake Franc, Kurzman Erik, Nipič Otmar, Gajšek Ivan, Golob Stefan, za Krški SK Sonaja Milan, za Zalog Stanjko Stanislav, Peca Franc, za Željezničar Lutz Karlo, Leitinger Mihajlo, s pravom nastopa 16. marca 1935 za Šoštanj Lorbek Rudolf, za Mladiko Zidan Anton, za Amater Lenko Alojzij, za Svobodo, Ljubljana Mihelin Rudolf, za Gradjanski SK Čakovec Brković Djordje, s pravom nastopa 16. marca za mednarodne, 28. maja 1935, za prijateljske in 28. avgusta 1935, za prvenstvene tekme se verificirajo za Domžale Kleinlercher Iv., Schmid Karel, za Trbovlje Zupančič Ivan.

Pozivata se kluba Radomlje in Amater, da pošljeta izkaznice z odjavami, prvi za Schmida Karla, drugi za Zupančiča Ivana. Igralca Koren Franjo (Amater) in Zgone Lovro (Željezničar) bosta verificirana, čim prejne p. o. sporočilo od Centralne kartoteke iz Beograda. Zavrne se verifikacija igralca Mitterhamerja Gizelherja za Zagorje, ker ni priložena prijavnica in slika. Popravljajo se verifikacije igralcev Dežman Pavla in Smerkolja Slavka, oba Sloga, in Richter Miroslava, Hermes, tako da imajo pravo takojšnjega nastopa za vse tekme. Vzame se na znanje izjava igralca Smerdu Egonu, da preklicuje prijavo za Mladiko ter da ostane še nadalje član Ilirije, nadalje izjava igralca Samarja Ivana, da preklicuje prijavo za Slogo, Ljubljana, ter da ostane še nadalje član Svobode, Ljubljana. Dvigne se suspnz igralcu Bianchi Antonu, Celje, ker je poravnal vse obveznosti do prejšnjega kluba Olimpa. Suspendirata se dokler ne poravnata svojih obveznosti do prejšnjega kluba igralca Krizanc Valter (Rapid) in Dmrovič Franc (Zagorje).

Iz seznama verificiranih igralcev se črtajo: Drčar Franc, Zgur Stanko, Starman Vladimir, Panič Rudolf, Piberšek Rudolf, Schweiger Josip, vsi Maribor, Lesjak Vinco, Trbovlje.

Vzamejo se na znanje dopisi: Ilirije od 27. febr. in 4. marca, Hrastnik od 21. febr., Svoboda, Maribor od 28. febr., Jugoslavija od 27. febr., Hermes št. 5 od 6. marca, Ra-

pid od 4. marca, Gradjanski SK Čakovec br. 32 od 27. februarja, Olimp št. 89 od 26. febr., Domžale št. 11 od 26. febr., Zalog št. 13 od 23. febr. in zapisnika oo. Trbovlje od 6. marca in oo. Maribor od 18. febr.

Objavljajo se termini in pari mariborskega okrožja:

24. marca: Panonija—Gradjanski SK v Murski Soboti, Ptuj—Drava v Ptuj.

31. marca: Drava—Panonija v Ptuj, Gradjanski—Ptuj v Čakovcu.

7. aprila: Mura—Drava v Murski Soboti.

14. aprila: Mura—Ptuj v Murski Soboti.

28. aprila: Drava—Gradjanski SK v Ptuj, Panonija—Ptuj v Murski Soboti.

5. maja: Panonija:Mura v Murski Soboti.

12. maja: Gradjanski—Mura v Čakovcu.

Opozarjajo se vsi klubi, da morajo po nalogu saveza nastopati pri tekмах z žogami, katerih obseg je od 68 do 71 cm, a žoga mora biti pred pričetkom tekme težka od 370 do 430 gramov.

Sklene se, da se seje poslovnega odbora vršijo redno vsako sredo zvečer ob 19. v tajništvu. — Tajnik II.

ASK Primorje (nogometna sekcija). Danes ob 20. važna seja sekcijkega odbora pri Rebu.

Starešinstvo SK Ilirije. Drevi ob 21. bo v restavraciji štrukture hotela plenarni sestanek. Prosimo za udeležbo vseh starešin!

SK Ilirija (Smučarska sekcija). Redna seja sekcijkega načelstva drevi ob 20. v kavarni Evropi. Važno!

Alpinski smučarski tečaj SK Ilirije. Smučarska sekcija Ilirije priredi v času od 24. do 31. t. m. pod vodstvom saveznega smučarskega učitelja Zupana Ervina alpinski tečaj za začetnike in izvežbane na Kravcu. Prijave sprejema smučarska sekcija Ilirije na naslov: Ilirija, smučarska sekcija, kavarna Evropa. Celodnevna prvovrstna oskrba in prenočišče stane 35 do 45 Din. Točni podatki za skupen odhod bodo pravčasno objavljeni. Snežne prilike so na Kravcu idealne.

Visokolpinski turni tečaj SK Ilirije. Smučarska sekcija Ilirije priredi v početku aprila pod vodstvom saveznega smučarskega učitelja Zupana Ervina 8-dnevni visokolpinski turni tečaj v Triglavskem pogorju. V tečaj se sprejemajo smučarji, ki že obvladajo osnovne pojme smučanja. Tečaj prične na nedeljo v Mojlstrani. Vršil se bo na Krmi, pri Staničevi koči, na triglavskem ledeniku, v dolini sedmerih jezer, na Planini na Kraju, na Voglu, končal pa bo v Bohinju. Celotni dnevni prispevek za oskrbo in prenočišče bo znašal cca. 70 Din. V tečaj se sprejme samo omejeno število udeležencev in samo tisti, ki se prijavijo pravčasno. Prijave za ta tečaj se sprejemajo na naslov sekcije v kavarni Evropi do 31. t. m. Točna navodila za odhod, za opremo in stroške prejmejo tečajniki pravčasno.

Medklubska smučarska tekma SK Ilirije za gospode in dame v teku in za gospode v skokih. SK Ilirija priredi 19. t. m. v Planici medklubsko tekmo v teku za seniorje in juniorje nad 18 let stare na 16 km, za naraščaj na 7 km in za dame na 5 km. Start je ob 10. pred smučarskim domom Ilirije, cilj Isetom. Ob 15. izvede klub na mali skalalnici v Ratehah skakalno tekmo. Prijave sprejema Smučarska sekcija Ilirije do 17. t. m. opoldne v kavarni Evropi, naknadne prijave pa eno uro pred startom v smučarskem domu Ilirije. Razglasitev rezultatov bo takoj po tekmi. Prva dva v vsaki kategoriji prejmeta diplomu. Istočasno izvede SK Ilirija svoje klubsko prvenstvo.

Službene objave Ljubljanskega podsaveza JSZS. Seja u. o. dne 4. t. m. Ponovno se pozivajo klubi, da odjavijo brez odlašanja vse neaktivne hazenašce. Iliriji se potrjuje prejem 3 plaket, katere je vrnila radi auliranja lanskega gozdnega teka za prvenstvo podsaveza. Urgenca Ilirije za verifikacijo prvenstva družin za l. 1934 se odstopi savezu. Na odjavo kluba se črta za Ilirijo iz seznama verif. hazenašci Koželj Justina, za TKD Ateno pa Čič Terezija. Dopis Ulagove se zavrne, ker ni bil dostavljen po predpisih in ker je za podsavez brezpredmeten. TKD Atena se kaznuje po pr. 51. kaz. prav. JSZS z globo Din 50, ker kljub opetovanim pozivom še vedno ni predložila predloga za termin lahkoht. drž. prvenstva družin. Istočasno se ponovno poziva, da predloži ta predlog najkasneje do srede 13. t. m. TKD Atena se ponovno poziva, da nemudoma javi, ali, kdaj in komu je poravnala prijavine za tekme Atena: Gorenjec in Atena:Ptuj. Dopis TKD Atene od 16. februarja se ne vzame na znanje, ker je za podsavezno upravo brezpredmeten. Hazenska tekma za prvenstvo podsaveza pričnejo 14. aprila. Najprej se odigrajo tekme za jesensko sezono, takoj nato pa tekme za pomladno sezono. Tekme se odigrajo po naslednjem vrstnem redu: Ljubljansko okrožje: 14. aprila Ilirija : Korotan, Gorenjec : Atena; 28. aprila Korotan : Gorenjec, Atena : Ilirija; 5. maja Korotan : Atena, Ilirija : Gorenjec; 12. maja Korotan : Ilirija, Atena : Gorenjec; 19. maja Gorenjec : Korotan, Ilirija : Atena; 26. maja Atena : Korotan, Gorenjec : Ilirija — Ptujsko okrožje: 28. aprila Slavia : Ptuj; 12. maja Ptuj : Slavia, Termina za finalni tekmi med prvakoma okrožij bosta izrečana nak

TEDEN DNI FILMA

Nagyeva in Fritsch v vefilmu »Turandot«

Ruski film o Čeljuskih pride v Ljubljano

Kolikar smo imeli doslej ruskih filmov v Ljubljani, so vsi ugajali zaradi svoje prirodne svežosti, originalnosti, izvrstne glasbe in v nemajhni meri tudi zaradi svojih krasnih pokrajinskih slik. Zdaj dobimo Elitni kino Matica film »Heroji Arktike Čeljuski«, ki se bo začel predvajati okrog 25. t. m. Zgodba o znameniti ekspediciji ledolomilca »Čeljuska« nam je še kolikor toliko v spominu iz časopisnih poročil.

»Čeljuski« je krenil 16. julija l. 1933. iz Leningrada proti Daljnemu vzhodu, da preuči možnost plovbe za tovarne ladje vzdolž severne obale Sibirije. Poveljnik »Čeljuska« je bil kapitan Voronin, a vodja znanstvene ekspedicije profesor Smid. Uspeh ekspedicije ni zanimal samo Rusijo, nego ga je z veliko napetostjo pričakoval tudi ves ostali svet, saj je potovanje »Čeljuska« pomenilo novo etapo v borbi človeka proti naravi. Nadčloveški napori so čakali pogumne Čeljuske, a vsi so se izkazali kot možje na svojih mestih.

Po mnogih zanimivih epizodah je ladja naposled priplula do otoka Koljučina, kjer je obstala v ledenem obroču. Tedaj je bil del ekspedicije z dotedanjimi filmskimi posnetki in spisi o znanstvenih ugotovitvah poslan s pasjo vprego do Vankarema, naj-

bližjega naselja.

Po strašnih naporih se je Čeljuskec posrečilo, da so se z dinamičnimi patronami oprostil ledu in je mogla ladja odpluti naprej proti svojemu smotru. Dne 13. februarja l. 1934. je ekspedicija zadela strašno nesrečo: »Čeljuski« je treščil v ledeno ploščo, dobil razpoklino in se potopil. Čeljuski so se rešili na veliko ledeno ploščo, na katero so prenesli vse svoje reči, ki so jim bile potrebne za življenje v polarnem področju. Pri tej katastrofi je izgubil življenje član ekspedicije Mogilevič, edina žrtev tega znanstvenega potovanja.

Sledili so dnevi mrzličnega čakanja. V Rusiji se je organizirala pomoč. Najboljši ruski letalci, najhrabrejši piloti so se lotili reševanja ponesrečenec, ki so jih res tudi rešili vse do zadnjega.

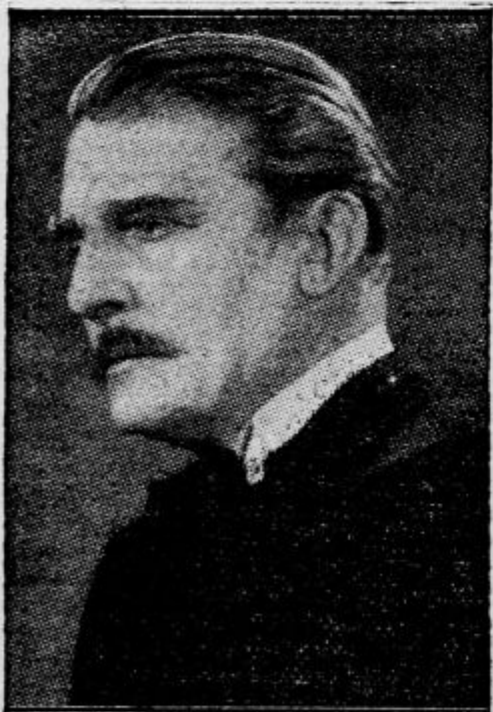
Naj pripomnimo, da je ves svet zavidilo zlasti dejstvo, da ekspedicija pod vodstvom profesorja Smida tudi v času največjih nevarnosti ni opustila svojega znanstvenega dela.

Film bo zanimal naše občinstvo toliko bolj, ker so to originalni posnetki. Zlasti divne so slike in ledene puščave Severnega Polarnega morja. Vse nastopajočih oseb je nad sto. Glasbene točke so Gamburgove.

„Skrivnost Karla Cavellija“ z Rudolfom Forsterjem

V glavnih vlogah nastopita Rudolf Forster in naša rojakinja Angela Sallokerjeva. Kratka vsebina:

»Sloviti jahalec Karlo Cavelli (Rudolf Forster) pride prvič na Dunaj. Tu se seznani z Ireno plemenito Kettererjevo (Angela Sallokerjeva), ki naj bi se omožila z bogatinom, da bi finančno rešila svoje starše. Irena odkloni to in sklene, obrniti se na Cavellija, ker je jahanje edino, kar v resnici zna. Pri Cavelliju hoče napraviti visoko šolo jahalnega športa. Cavelli se zagleda v mladenko. Ko hoče z njo pobegniti v London, kjer naj bi se oba poročila, dobi Irena neko sliko, predstavljačo Cavellija ob strani njenega pred 17 leti v dvoboju padlega brata. Od svojega očeta (Hans Homma) izve Irena, da bo ta Cavelli grof Werfflen in morilec njenega brata. Zato zdaj odkloni Cavellija.

Rudolf Forster v glavni vlogi filma »Skrivnost Karla Cavellija«

Toda naposled razkrije Cavelli vso skrivnost, ki obdaja njegovo osebo: on je v dvoboju ustrelil Ireninega brata, ker je ta vohunil za neko tujo državo. Zaradi dvoboja je bila Ireninu očetu generalu Kettererju prihranjena vsa sramota vohunske afere. Cavelli je zdaj rehabilitiran in njegovi poroki z Ireno ni več ovira.

Ta napeti film z Rudolfom Forsterjem, ki se bo v kratkem predvajal v Ljubljani, šteje med najboljše avstrijske filme, k čemur je pač pripomogla umetniška igra Rudolfa Forsterja. O Angeli Sallokerjevi, naši ožji rojakinji, ki je »Jutro« pred časom o njej že obširneje pisalo, pravi tuja kritika, da igra zelo pristransko in prepričevalno. Tudi druge manjše vloge so v dobrih rokah.

Lola Chludova v vlogi cesarice Marije Terezije v filmu »Mladí baron Neuhaus«

»Narod, ki pozablja brate v sužnost, tepta svojo čast! »Bran-i-bor« se briga zanje. — Pristopajte!«

Umevno je, da tedaj še niso obstajale kopnine v današnji obliki. Za časa starega

FILATELIJA

Slovenska izdaja 1919—1920

Opis frankovnih znamk za vinarke vrednote, tiskanih v kamotisku, je končan. Vse frankovne vrednote od 50 vinarjev do 10 kron so tiskane v knjigotisku.

Frankovna znamka za 50 vinarjev (zelena)

Naklada. Štiri naklade Jugoslovanske tiskarne: I. 8. IV. 1919, II. 10. VII. 1919, III. 4. IX. 1919 in V. 2. IV. 1920, s skupno 8.147.900 kosi in eno naklado (IV.) pri Reisserju, Wien, 10. XII. 1919; število na Dunaju tiskanih znamk ni znano.

Tiskovne in poštne pole so bile sestavljene iz 10x10=100 kosov.

Poizkusni tisk je znan v črni barvi na belem kartonskem papirju in na slabem sivkastem tiskovnem papirju. Znan je dalje poizkusni tisk velikega formata 42x65 mm na belem kartonskem papirju.

Papir. Razločujemo dve vrsti papirja: gladki beli papir »A« in zelo tanki gladki beli papir »B«, ki se lahko spozna, ker so luknjice, nastale zaradi zobčanja, izpolnjene z lepilom (znamke so bile opremljene z lepilom šele potem, ko so bile zobčane).

Barva. Razločujemo štiri izrazite nianse zelene barve:

- a/A rumenkasto-zeleno svetlo,
- a₁/A živorumenkasto-zeleno,
- a₂/B temnorumenkasto-zeleno, topo na tankem papirju,
- b/A modrikasto-zeleno,
- b₁/B isto nianso na tankem papirju,
- c/A ruskazeleno,
- d/A olivno zeleno.

Lepilo. Lepilo je pri papirju »A« blede-rumene do rumenkaste barve, enakomerno nalahko nanešeno, pa tudi rumenkaste barve, pegasto (marmorirano), več ali manj gosto in neenakomerno nanešeno. Pri papirju »B« je lepilo rumenkaste do sivorumenne barve, neenakomerno in gosto; ker so se tiskovne pole najprej zobčale in šele potem gumirale, so luknjice izpolnjene z lepilom.

Zobčanje. I. linijsko zobčanje 11½; II. linijsko zobčanje 11 (Dunaj); III. žagasti prebod in mešano zobčanje; IV. na vseh štirih straneh zobčanje 11½, vrhutega še vodoravno žagasti prebod; V. vodoravno žagasti prebod, navpično linijsko zobčanje

11½; VI. vodoravno črtasti prebod, navpično zobčanje 11½. Zobčanje V. in VI. opazimo samo pri papirju »B« z lepilom preko zobcev. Poznamo tudi nezobčane in le deloma nezobčane kose, mišja, slepa in širokorobna zobčanja s širokimi in iglastimi luknjicami.

Tiskovne napake. Znani so dvotiski, od-tiski, predirajoči tisk in gube. Prehod od svetlejšje v temnejšo nianso iste barve se pogosto opazi na isti poli; prehod iz ene barve v drugo ni znan (iris).

Izrazite in tipične pogreške plošč. Pri 27. znamki je ničla v levi številki 50 na svoji desni strani spojena z okvirjem s črtico; pri 38. in 64. znamki ima petica v desni številki 50 zgoraj kratko zastavico. Je pa še več drugih manjših tipičnih pogrešk, ki pa niso tolikanj izrazite.

Obeski. Pri olivnozeleni znamki: desno obesek 50 vinarke olivne z desnim robom (tete-beche); zgoraj obesek 25 vinarke temnozeleno z zgornjim robom, spodaj obesek 40 vinarke okernumene s spodnjim robom vse na papirju »A«.

Vodni znak. Znan je navpični vodni znak na papirju »A«.

Razpolovljene znamke niso znane.

Provizoriji. Znani so portovni provizoriji z ročnim žigom PORTO (n. pr. Mislinja).

Zanimive poštne izkaznice (celine). Portovni provizoriji in mešano zobčanje imajo polno filatelistično vrednost le tedaj, če so na izvirnem pismu ali poštni celini.

Redkosti. Olivnozeleno d/a, zobčana 11 in vsa mešana zobčanja.

Potvorbe. Mešana zobčanja. Pozor pri nakupu!

Občni zbor Slovenskega filatelističnega društva se je vršil 6. t. m. ob številni udeležbi članov in članic v prostorih restavracije »Zvezda«. Iz predsedniškega in tajniškega poročila posnemamo, da je imela v zadnjem letu največjo zaslugi Jugoslovanske filatelistične zveze domača filatelija neobičajen napredek. Razni iniciativni predlogi, živahna časopisna propaganda, mnogi strokovni članki in filatelistični dnevnih novinah dokazujejo, da se čvrsto gradijo podlage za filatelistični kongres l. 1936. v Ljubljani. Zadovoljivo je tudi blagajniško stanje, kljub temu da stavlja nove razmere na blagajno velike zahtevke. Pri volitvah je bil izvoljen soglasno dosedanj odbor.

Iz akvaristove torbe

O starih vekih in ribah

Ko sedimo nemoteni od hrupa sveta pri naših akvarijih, nam uidejo misli čisto v davno preteklost in pred duševnim očesom se nam prikaže naša zemlja v mladosti s svojimi vročimi morji. Pod razmerno tanko skorjo ohlajenih kamenin v žarečem peku je vladal bog podzemlja, mogočni Pluton. Pretresno mu je bilo, razširiti je hotel svoje kraljestvo. V to svrhu se je zdaj tu zdaj tam prislonil s svojimi široki mi rameni ob strop ter dvigal mogočne gmote polagoma kvišku. Nastale so nove kornine, na poedinih mestih je prebil z močno pestjo gmoto kamenin in iz nastalih odprtin so začeli bljuvati ognjeniki svoje žareče stebre daleč v višave, v goste megle, ki so jih porajale in gomile vroče vode. Edine stalne luči so bili ti stebri v polmraku, kajti plašč vodenih par je bolj redko propuščal solnčne žarke. Silni potresi, bučni hrup in prasketanje ognjenikov, peklensko bobnenje v podzemlju, nevihte in orkani v atmosferi, bliskanje, strele, neprehajajoče grmenje — tako približno je bilo tedaj na naši zemlji. A tudi morskodno je odprlo na poedinih mestih svoja vrata in žareči stebri so igrase se premagali ogromni pritisk vodne gmote (pritisk narasča vsakih 10 metrov v globino za eno atmosfero). Ohladivši se na poti kvišku so nastali ogromni stožci in ker bljuvanje ni prenehalo, so se tu in tam pokazali njih vršički na gladini, a razbeljene, osvobodene pritiska, so s podesetorjeno silo švigle v zrak, podobne velikanskim plamenicam. Mnogo otokov je nastalo tako. V azorskem arhipelu se je od leta 1658. do 1811. petkrat pokazal in izginil otok Sabrina. Meritve morskega dna na dotičnem mestu kažejo zdaj globino okoli 1000 metrov.

Sicer so pa bile kopnine tedaj podvržene izpremembam. Tu so jih dvignile plutonske sile, na drugih mestih so se pa pogrezale, da bi prišla gmota v ravnostjeje. O življenju v tedanjih vročih morjih ni bilo sledu, zaradi česar imenujemo to dobo brezživalsko dobo praveka (azojska doba). Polagoma skozi dolge vekove je pa vsemirski mrz ohladil zemeljsko atmosfero, vode so postale tople. In zdaj se je storil navidezni čudež, da se je porodilo življenje iz anorganskih snovi. Stvarstvo je oživilo morja z mikroskopskimi rastlinami in živalcami, iz katerih so se razvila vsa živa bitja na naši obli. Ta del praveka imenujemo živalsko dobo (eozojska doba). V kameninah praveka, ki so mestoma do 30 km debele, najdemo v nam pristopnih plasteh fosilne ostanke mnogih nižjih vodnih živali razen vretenčarjev.

Umevno je, da tedaj še niso obstajale kopnine v današnji obliki. Za časa starega

zemeljskega veka, ki je nadaljevanje praveka, pa tja do začetka novega zemeljskega veka, do terciara, je bilo velikansko morje ob ravniki in severno od njega, morje boginje Tetide (Thetys). Segalo je od današnje Srednje Amerike čez Južno in Srednjo Evropo v Centralno Azijo in od tod, verjetno, v Tihi ocean in pljusalo v mogočno celino Evrazije, ki se je razprostirala v mehan današnje Severne Amerike preko oceana, Evrope in Azije, vezajoč poslednjo čez današnjo Beringovo ozino in otočja Aleutov s severozapadnim delom Severne Amerike. Na jugu je pa pljusalo v indoafrski kopnino, ki je spajala Južno Ameriko, Indijo in Avstralijo. Dežela Atlantida, o kateri je pisal tudi duhoviti Jules Verne, ni plod domišljije.

V neizmerno dolgi dobi so se izprabitji in pod zelo ugodnimi okolnostmi (toplota) razvijala organska čimdalje bolj izpopolnjevanja bitja v kraljestvu flore in favne. Tako srečujemo v Tetidi že razne oblounice (piškur), hrustančnice (morski psi in skati) in sklenoluskavke (jesetre). Fosilni ostanek rib davno preteklih dob, od silura do terciara, nam pričajo, da se je njih trup že v začetnih vrbah starega zemeljskega veka izoblikoval in ostal v splošnem dotlej neizpremenjen, samo da so bile luske zelo čvrste in zobovje zelo jako za obrambo in prehrano. Za časa devonske tvorbe so nastopile tudi že ribe pljučarice kot most h križonom ali dvoživkam, a v naslednji, to je premogovni tvorbi pa najstarejši četveronožci v obliki ščitoglavcev.

V devonskih vrbah srečujemo v Tetidi tudi ribe ščitarice z močnim oklepom okoli glave in trupa; samo rep je bil pokrit s čvrstim luskami. Njim je bil usojen razmerno kratek vek, podleglo so v borbi za obstanek že za časa naslednje, torej premogovne tvorbe. Še dandanes najdemo v morjih potomce rib preteklih zemeljskih vekov, ki so se prilagodili današnjim prilikam. Mnoge današnje se pa očitno razlikujejo od svojih pradedov. Priroda je napredna in izpopolnjuje svoja bitja do največje popolnosti. V tem smislu je napredek seveda

identičen s prilagajanjem. Tudi dandanes ni stalnosti ne pri živih organizmih ne v navidezno mrtvi kameniti gmoti. Razvoj ne preneha, presnavljanju ni konca.

Smrt znamenitega bolgarskega stenografa Teodorja Golobova

V Sofiji je umrl 4. t. m. v starosti 65 let Teodor Golobov, ki si je za Bezenskom pridobil za razvoj bolgarske stenografije največ zaslug. Rodil se je v Carigradu, odkoder so se za rusko-turške vojne izselili njegovi starši v bolgarski Kalofer. Tu je dovršil nižjo gimnazijo. Pa mu je umrl oče in ostal je brez sredstev. Prekiniti je moral šolanje tudi zaradi slabotnega zdravja. Pozneje je nadaljeval študije privatno ter se zlasti posvetil stenografiji. Od l. 1889. je deloval v narodnem sobranju 32 let, od teh 22 kot načelnik stenografskega oddelka. Poučeval je stenografijo na srednjih šolah, bil pa tudi honoraren docent na državni in lektor za stenografijo na svobodni univerzi v Sofiji. Spisal je mnogo stenografskih učnih knjig, od katerih so nekatere doživle več izdaj. Med njimi je učbenik bolgarske stenografije izšel v prvi izdaji l. 1902., v zadnji, 14. izdaji pa lanske leto. Razen tega je izdal več stenografskih čitank, izdajal je Stenografsko biblioteko in nazadnje bulletin bolgarskega stenografskega instituta, katerega ravnatelj je bil. Bil je prav tako uspešen organizator. Ustanovil je več stenografskih društev. V različnih listih, tudi tujih, je priobčeval svoje številne stenografske razprave. L. 1932. je izdal prvi zvezek njegove Stenografske enciklopedije, katero je sam pisal in ki kaže, kako temeljito je poznal razvoj stenografije pri raznih narodih. Da je bolgarska stenografska literatura danes mnogo obsejnejša kakor slovenska in srbsko-hrvatska, je nemajhna zasluga prav njegovega peresa.

Lanskega obiska bolgarskih stenografov v Jugoslaviji se sam zaradi bolezni ni mogel udeležiti, zastopala ga je njegova hčerka Elena. Veliko naklonjenost do nas je pokazal s tem, da je Slovenskemu stenografskemu društvu takoj ob ustanovitvi poslal svoja dela in s tem postavil začetek naši stenografski društveni knjižnici. Hvaležen mu tudi zato spomin!

Sladkor v kockah je izumila ženska

ženska je bila, ki je izumila tako primerno obliko sladkorja v kockah. Ženi ravnateljke sladkorne tvornice na Moravskem — to se je zgodilo l. 1840. — je namreč prišlo na misel, da je škotasta oblika sladkorja, kakor so ga takrat in še dolgo potem dajali v promet, silno nerodna, ker je bilo res težavno sekati ogromno kladu. Dejala je možu, da bi bilo vse bolj pametno, ako bi rajši izdelovali majhne, za uporabo takoj primerne kocke sladkorja. Mož se je oprjel te zamisli in je dal vsa reš celotno patentirati. Da bi obrnil čim večjo pozornost na novi izdelek, so začeli kocke izdelovati v več barvah, rdeči, rožnati in vijoličasti. To pa je bila velika pogreška. S pridatkom barve se je zmanjšala kakovost sladkorja, zaradi tega so ga ljudje le malo kupovali, tako da je bila tvornica primorana ustaviti izdelovanje sladkorja v kockah. Čez več let pa so se v Ameriki iznova oprjeli te zamisli in so začeli izdelovati sladkor v kockah čiste bele barve, ki si je sčasoma osvojil ves svet.

Kako je s krokodilskimi solzami

V londonskem zoološkem vrtu se je nedavno izvršil čuden atentat. V prostoru za krokodile je nekdo iznenada vrzel nekaj bomb s plinom, ki povzroča solzenje. Ljudje, ki so bili navzoči, so začeli pretakati obilne solze, na krokodile pa plini niso nič vplivali, dasi so bile te bombe prav njim namenjene. Atentatorja so seveda prijel, pri zaslišanju pred sodnikom pa je izjavil, da ni zločinec. Povedal je, da je neumorno in dolgo opazoval krokodile, da bi vsaj enkrat videl slavne krokodilove solze, o katerih govori ves svet. Toda ves njegov trud je bil zaman. Tako je prišel na misel, da bi poizkusil še bombe s plinom za solzenje. Zaradi tega da nima oblastvo prav nobenega vzroka, da ga kaznuje zaradi njegovega poizkusa. Prav nasprotno! On da si je pridobil neveljavno svetovno slavo in da zasluži vso čast, ker je s svojim poizkusom nepobitno dokazal, da krokodilskih solz sploh ni in da so slavne besede o solzah te živali same prazne čenče. Sodnik je uvaževal njegov zagovor in ga oprostil.

To so res

skrajno nizke cene!
Prima sportni suknjiči po 98 Din

VELIKA IZBERA pumparic, modnih hlač, oblek in čepic.
Res poceni kupite le

pri PRESKERJU v Ljubljani, Sv. Petra cesta št. 14

Br. 128/II-1935.

Objava.

Objavljujem, da su ovi ženic naumili medusobno brak sklopiti: Mladoženj: Ormoš Stevan, neženjen, bankovni činovnik, jevrejske veroispovedi, rođen 10. decembra 1906 godine u Senti, mesto stanovanja Ljubljana; ime i prezime roditelja: pokojni Ormoš Henrik, Kasovic Riza;

Nevesta: Vadas Jelissaveta, neudata, student prava, jevrejske vere, rođena 26. februara 1913 godnie u Subotici, mesto stanovanja Subotica, Agina ulica 5.; ime i prezime roditelja: Vadas Pavle, Silaši Margita.

Pozivam sve one, koji znaju, da među imenovanim ženicima ima neka zakonita prepreka ili da vlada takva okolnost, koja isključuje njino slobodno raspolaganje, te da to neposredno meni ili putem opštinskog predstavnika gde je objava istaknuta (odnosno matičaru) prijave.

Ova objava da se objavi u Subotici, u Ljubljani u dnevniku »Jutro«.

U Subotici, 1-og marta 1935 godine.

Andrija Mazić s. r., matičar.

2490

MIZARJI stavbeniki

Okovje, orodje, klej, kupite tudi na knjižnici najugodnejše pri »JEKLO«, Stari trg.

98

Dospela je nova

SVILA

za NARODNE NOSE

Narocite vzorce takoj

Lenasi & Gerkman

LJUBLJANA

1960